

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**UŽÍVÁNÍ ANGLICISMŮ
V HOSPODÁŘSKÝCH NOVINÁCH PO
ROCE 1989**

Vedoucí diplomové práce:

Karel Palek, prom. fil.

Autor:

Tomáš Löbl

Praha 2014

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 18.5.2014 .....

podpis

TEORETICKÁ A METODOLOGICKÁ ČÁST	1
1. TÉMA VÝZKUMNÉHO PROJEKTU.....	1
2. TEORETICKÉ ZAKOTVENÍ PRÁCE	1
3. VÝZKUMNÝ PROBLÉM A VÝZKUMNÁ OTÁZKA.....	2
4. VÝZKUMNÁ STRATEGIE	3
5. TECHNIKA SBĚRU DAT A VÝBĚR VZORKU	4
6. HODNOCENÍ KVALITY VÝZKUMU	8
7. PŘEHLED UŽITÝCH POJMŮ	8
ÚVOD DO PROBLEMATIKY	10
PUBLICISTICKÝ STYL	10
NEOLOGISMY.....	10
ANGLICISMY	11
VYBRANÉ ANGLICISMY	13
1) BOOM	13
2) BOND	17
3) CATERING.....	19
4) DEVELOPER, DEVELOPMENT	21
5) FINIŠ, FINIŠOVAT	25
6) IMAGE	27
7) IT	30
8) KNOW-HOW	34
9) LÍDR	36
10) LOBBISTA, LOBBOVAT, LOBBING.....	42
11) MANAŽER, MANAGEMENT	45
12) MENTORING.....	61
13) KOUČING, KOUČKA	65
14) SUMMIT	67
15) TENDR.....	71
VÝSLEDKY VÝZKUMU	76
ZÁVĚR.....	81
PŘÍLOHY	83
SEZNAM NALEZENÝCH ANGLICISMŮ	83
SEZNAM POUŽITÝCH SLOVNÍKŮ	84
SEZNAM POUŽITÝCH NOVINOVÝCH ČÍSEL.....	87
BIBLIOGRAFIE	88

Teoretická a metodologická část

1. Téma výzkumného projektu

Po roce 1989 došlo v Československu k přechodu od centrálně plánovaného k tržnímu hospodářství, nastaly ekonomické, společenské a politické změny. S tím souvisí i jazykové změny: český jazyk začal být značně ovlivňován anglickým jazykem.¹ V současné době je tak možné vysledovat mnoho anglických přejímek v českém tisku. Vzhledem ke svému globálnímu užívání je anglický jazyk právě tím jazykem, ze kterého se cizí slova v současné době přejímají nejvíce, a český jazyk v tomto trendu není výjimkou.² Tématem práce jsou anglické přejímky, které se objevují v Hospodářských novinách v období od Sametové revoluce. Na změny ve společnosti reaguje velmi rychle publicistika,³ Hospodářské noviny tak poskytují z pozice publicistického periodika pohled do současného publicistického úzu.

2. Teoretické zakotvení práce

Přejímání cizích slov je ve všech jazycích jev zcela běžný. Vzniká z potřeby pojmenovat něco nového a často se mu dává přednost z důvodu úspornosti (přejatý výraz je například pouze jednoslovný oproti domácímu slovnímu spojení) či proto, že často není snadné vytvořit odpovídající český protějšek. Cizích slov je v publicistice užíváno často, jejich mechanické přejímání může však někdy působit nesmyslně, či až komicky, přičemž takovýto způsob užívání je často patrný mj. právě v tiskovinách. Pro celou řadu cizích výrazů by se totiž při troše přemýšlení vyhovující český ekvivalent najít mohl. Výjimečně

---

¹ SVOBODOVÁ, I. Je čeština v zajetí cizích slov?. In *Čeština, jak ji znáte i neznáte*. 1. vyd. Praha: Academia, 1996. s. 97-101. ISBN 80-200-0589-7. s. 98.

² SOCHOVÁ, Z. – POŠTOLKOVÁ, B. *Co v slovnících nenajdete*. 1. vyd. Praha: Portál, 1994. 204 s. ISBN 80-7178-000-6. s.

³ SOCHOVÁ, Z. – POŠTOLKOVÁ, B. *Co v slovnících nenajdete*. 1. vyd. Praha: Portál, 1994. 204 s. ISBN 80-7178-000-6. s. 9.

také nastává i opačná situace, kdy se už zažitý přejatý výraz začne nahrazovat označením domácím.⁴

Slova cizího původu jsou nedílnou součástí všech národních jazyků. V domácím prostředí je však tradičně zažítá averze proti slovům cizího původu. Ta může mít pouze smysl jen tehdy, pokud je zaměřena proti jejich nadměrnému či nevhodnému užívání, a ne proti nim samým.⁵ Nejvíce stížností na nadměrné užívání cizích slov se týká konkrétně zmíněné publicistiky.⁶ V novinářské sféře se šíří největší počet nových slov a obrátů, a to většinou pod vlivem cizích jazyků. Slovníky a mluvnice považují žurnalistiku za jeden z hlavních zdrojů informací o vývojových tendencích současné spisovné češtiny. Novinářská čeština je kromě toho oblastí, která úroveň dorozumívání nejen odráží, ale také silně ovlivňuje.⁷

3. Výzkumný problém a výzkumná otázka

Práce bude zkoumat užívání anglických přejímek v českém jazyce v Hospodářských novinách. Cílem práce bude poskytnout pohled na problematiku anglicismů v těchto novinách. Budu konstatovat, do jaké míry se v nich anglicismy vyskytují. Základní otázka, z níž budu vycházet, je: Změnilo se užívání anglických výrazů v tomto českém periodiku? Otázka zní, zda docházelo k užívání anglických výrazů v období po Sametové revoluci méně často než v současnosti či zda byly tyto výrazy častěji nahrazovány českými výrazy.

---

⁴ SOCHOVÁ, Z. – POŠTOLKOVÁ, B. *Co v slovnících nenajdete*. 1. vyd. Praha: Portál, 1994. 204 s. ISBN 80-7178-000-6. s. 11.

⁵ KRAUS, Jiří. Slova s domovskou příchutí. In *Čeština, jak ji znáte i neznáte*. 1. vyd. Praha: Academia, 1996. Kapitola X. s. 86-88. s. 86.

⁶ SVOBODOVÁ, I. Je čeština v zajetí cizích slov?. In *Čeština, jak ji znáte i neznáte*. 1. vyd. Praha: Academia, 1996. s. 97-101. ISBN 80-200-0589-7. s. 98.

⁷ KRAUS, Jiří. Novinářská čeština. In *Čeština, jak ji znáte i neznáte*. 1. vyd. Praha: Academia, 1996. Kapitola X. s. 171-173. s.

4. Výzkumná strategie

K zodpovězení výše položené otázky mi poslouží kvalitativní výzkum. Ten bude realizován analýzou článků v Hospodářských novinách. Záměrem práce je poskytnout pohled na užívání anglicismů v Hospodářských novinách ve dvou rozdílných časových obdobích a ukázat, že v člancích z doby současné je patrný častější výběr anglicismů v rámci jednotlivých článků. Ze všech zmíněných čísel jsem přečetl všechny články, ve výzkumu pak odkazuji na ty, ve kterých se v textu vyskytovalo více anglicismů. Tyto články svým obsahem pojednávají o tématu, ke kterému se autor článku rozhodl použít právě anglicismy. Na výběru takovýchto článků se snažím zachytit skutečnost, že ve člancích z druhého období bylo anglicismů užíváno častěji na úkor domácích protějšků.

V každém takovém článku jsem se zaměřil na ten anglický výraz, který byl pro daný článek stěžejní. Kritériem výběru jednotlivých výrazů bylo jejich stylové zaměření a sémantická hodnota. Takovýto výraz posléze porovnávám s jeho domácím protějškem, který se v článku ve většině případů také vyskytuje. Výsledným vzorkem se snažím ukázat, že jsou v současné době v určitých člancích v Hospodářských novinách častěji vybírány anglicismy, než tomu bylo v době na začátku 90. let. Vždy jsem si vybral určitý výraz, jehož užívání ukazuji na výběru článků z prvního a druhého období. Dále dokládám články, ve kterých se vyskytují pouze domácí ekvivalenty těchto výrazů. Na nich případně ukazuji, zda se daný anglicismus užívá výlučně, či ne.

5. Technika sběru dat a výběr vzorku

Periodikum

Vybral jsem Hospodářské noviny, které patří mezi pět nejčtenějších deníků v České republice.⁸ Jejich zaměření je hospodářsko-politické, jsou tedy spíše určeny užšímu okruhu čtenářů.⁹ Vzhledem k jejich povaze je pravděpodobnější, že ve svém výzkumu naleznu více anglicismů z terminologie politické a hospodářské. Ve svém výzkumu chci poskytnout právě ty výrazy, které mají určitou specifickou stylovou a sémantickou hodnotu.

Ročníky a čísla

Pro výzkum jsem vybral články ze dvou období. Tato období jsou od sebe vzdálena přibližně 20 let. Doba mezi nimi se jeví jako dostatečně dlouhá na to, aby bylo možné vysledovat určité změny v daném jazykovém úzu.

V prvním období jsem vybral celkem pět čísel ze tří ročníků (1991, 1992 a 1993). Tyto ročníky jsou situovány do období společenských změn, v jejichž důsledku lze vysledovat změny v publicistickém vyjadřování a slovní zásobě. V tomto období se tyto změny jeví ještě relativně čerstvé.

Ve druhém období jsem vybral rovněž pět čísel, tentokrát ze dvou ročníků (2012 a 2013). Toto období bych nazval obdobím současným, které by mělo odpovídat současnému publicistickému úzu dnešních Hospodářských novin.

Kritéria výběru anglicismů

V každém čísle jsem přečetl všechny články. V každém čísle z prvního období jsem našel v průměru 20 anglicismů,

---

⁸ *Tiskové zprávy* [online]. c2014, poslední úpravy 2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <<http://economia.ihned.cz/pro-media/tiskove-zpravy/ctenostitulu-vydavatelstvi-economia-byla-v-roce-2012-stabilni>>.

⁹ *Hospodářské noviny* [online]. c2014, poslední úpravy 2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <<http://economia.ihned.cz/2/obsah-sekce/hospodarske-noviny>>.

z období druhého cca 100 anglicismů. Je důležité vzít v potaz skutečnost, že počet stran čísel z prvního období je většinou kolem patnácti, zatímco čísla z druhého období sahají až ke třiceti stranám. Počet stran je tak ve druhém období zhruba dvojnásobný.

Z výsledného seznamu nalezených anglicismů zkoumám v práci jen některé z nich. Vybral jsem ty výrazy, které se ve výzkumu vyskytovaly častěji a které považuji každé samo za sebe svým způsobem užívání za specifické. Nesnažím se zde o kvantitativní výzkum, který by si dával za cíl sečíst všechny užité anglicismy. Při výběru anglicismů jsem bral v potaz stylové zařazení jednotlivých výrazů. Každé vybrané slovo má své specifické sémantické zařazení. Kritériem výběru tak je jejich sémantická hodnota.

Každý vybraný anglicismus je specifický jak počáteční dobou svého užívání, tak stylovým zařazením. Sémantické rozdělení je rovněž rozdílné. Do mého výběru jsem začlenil výrazy, které jsou součástí českého lexikálního prostředí již delší dobu a vyskytovaly se i před začátkem 90. let, dále výrazy, které se v době začátku 90. let teprve začleňovaly, a pak výrazy nové, v českém jazykovém prostředí relativně čerstvé, objevující se až ve člancích z druhého období. Konkrétně se jedná o tyto výrazy: *boom*, *bond*, *catering*, *developer* (*development*), *finiš* (*finišovat*), *image*, zkratka *IT*, dále *know-how*, *lídr*, *lobbista* (*lobbying* a *lobbování*), *manažer* (*management*), *mentoring* (a *koučing*), *summit* a *tendr*. Součástí výzkumu jsou i slova od nich odvozená, jako jsou adjektiva, adverbia a slovesná substantiva.

Výraz *boom* nepředstavuje přejímku novou.¹⁰ Lze ho zařadit mezi výrazy obecně užívané, i když je někdy zařazován

---

¹⁰ *Slovník spisovného jazyka českého*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960. 1311 s. s. 151.

do sféry peněžnictví.¹¹ *Bond* je výraz relativně nový,¹² spadající do oboru práva a peněžnictví.¹³ *Catering* je slovo relativně čerstvé, zprvu slovníky zařazované do oboru letectví.¹⁴ *Developer* je rovněž čerstvá přejímka odborného ekonomického vyjadřování a ekonomické publicistiky.¹⁵ *Finiš* je stará přejímka, nyní obecná,¹⁶ původně však sportovní terminologie.¹⁷ Mezi novější výrazy lze zařadit i výraz *image*,¹⁸ objevující se v určitých slovnících ve významu psychologickém,¹⁹ častěji však spíše obecném.²⁰ Zkratka *IT* je relativně čerstvá.²¹ Anglicismus *know-how* je přejímkou novou, řadící se do běžného užívání,²² občas i do oboru ekonomie.²³ *Lídr* je ve významu, ve kterém se objevuje v mé práci, slovníky původně považován za slovo užívané v anglicky hovořícím prostředí. Později je označován již za slovo obecného vyjadřování,²⁴ v tomto významu však stále nové.²⁵ Výraz

---

¹¹ *Nový slovník cizích slov pro 21. Století*. 1. vyd. Praha: Plot, 2008. 367 s. ISBN 978-80-86523-89-7. s. 57.

¹² *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 35.

¹³ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 1. Díl. A-K*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 445 s. ISBN 80-200-0523-4. s. 109.

¹⁴ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 1. Díl. A-K*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 445 s. ISBN 80-200-0523-4. s. 386.

¹⁵ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů: 2*. 1. vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 87.

¹⁶ *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky: studentské vydání*. 4. vyd. Praha: Academia, 2005. 647 s. ISBN 80-200-1347-4. s. 83.

¹⁷ *Slovník spisovného jazyka českého*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960. 1311 s. s. 500.

¹⁸ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 101.

¹⁹ KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání*. 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 338.

²⁰ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 101.

²¹ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů: 2*. 1. vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 182.

²² MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. 356 s. ISBN 80-200-0640-0. s. 129.

²³ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 1. Díl. A-K*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 445 s. ISBN 80-200-0523-4. s. 392.

²⁴ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. ISBN 80-901647-0-6. s. 139. 251 s.

lobbying je zařazován do významu politického²⁶ a jedná se o přejímku novou.²⁷ Slovo *manažer* není pro český jazyk slovem novým²⁸ a není až na výjimky (ekonomie²⁹) nijak konkretizován do určitých oborů.³⁰ *Management* není konkretizován rovněž.³¹ *Mentoring* je slovo velmi čerstvé,³² stejně je tomu i u *koučingu*, který je považován za slovo užívané v podnikové sféře a poradenství.³³ Relativně novým výrazem, v době počátku 90. let však již užívaným, je *summit*. Ten je řazený do oboru publicistického³⁴ či politicko-publicistického.³⁵ Ve svém významu, který zde užívám, je přejímka *tendr* vnímán jako výraz zcela nový,³⁶ řazený i do sféry právní.³⁷

---

²⁵ KLIMEŠ, Lumír, *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 790 s. s. 402

²⁶ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 1. Díl. A-K*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 445 s. ISBN 80-200-0523-4. s. 167.

²⁷ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. ISBN 80-901647-0-6. 251 s. 1993. s. 140, NOVOTNÝ, Michal. *Záklisi slov*. 1. vyd. Praha: Motto, 2003. 129 s. ISBN 80-7246-162-1. s. 66.

²⁸ *Slovník spisovného jazyka českého*. M-O. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 637 s. s. 21; *Slovník spisovného jazyka českého*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960, 1311 s. 1170.

²⁹ *Slovník cizích slov pro nové století*, Linhart, 2002. s. 236; *Nový akademický slovník cizích slov 2006*. s. 501; *Nový slovník cizích slov pro 21. Století*. 1. vyd. Praha: Plot, 2008. 367 s. ISBN 978-80-86523-89-7. s. 214.

³⁰ *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky: studentské vydání*. 4. vyd. Praha: Academia, 2005. 647 s. ISBN 80-200-1347-4. s. 172.

³¹ *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky: studentské vydání*. 4. vyd. Praha: Academia, 2005. 647 s. ISBN 80-200-1347-4. s. 172.

³² KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 514.

³³ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů: 2*. 1. vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 71.

³⁴ KLIMEŠ, Lumír, *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 790 s. s. 690.

³⁵ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 2. Díl. L-Ž*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 446-834. ISBN 80-200-0524-2. s. 720.

³⁶ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 233.

³⁷ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 2. Díl. L-Ž*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 446-834. ISBN 80-200-0524-2. s. 753.

Slovníky

Každý nalezený výraz jsem hledal ve slovnících (jejich seznam je uveden v přílohách). Stěžejními díly jsou *Slovník spisovného jazyka českého* a jeho další vydání, dvě vydání *Akademického slovníku cizích slov*, jednotlivé ročníky *Slovníku cizích slov* a slovník *Nová slova v češtině*. Nalezením výrazů v těchto publikacích dokumentuji, do jaké míry je v určitém vydání slovníku daný výraz považován za běžně užívaný. *Nová slova v češtině* si dávají za cíl poskytnout dokumentaci nové slovní zásoby.

6. Hodnocení kvality výzkumu

Pro zajištění validity a důvěryhodnosti výzkumu jsou jasné určeny cíle a standardy kvality celého projektu.³⁸ Po celou dobu výzkumu budu postupovat stejnými postupy a ke všem článkům, které budou podrobeny analýze, budu přistupováno stejně.

Vzhledem k povaze výzkumu představuje nebezpečí pro validitu výzkumu zkreslení ze strany výzkumníka.³⁹ Jakožto výzkumník nebudu přinášet žádné subjektivní domněnky, ani dohady. Důležitá bude má sebereflexe.

7. Přehled užitých pojmů

Výzkum

Zahrnuje hledání anglicismů ve všech novinových člancích ve zmíněných číslech. Reklamy a inzerci do výzkumu nezařazuji.⁴⁰ Byly zkoumány články pouze v jazyce českém (kromě českého jazyka se v některých číslech objevují články slovenské či anglické). Výzkumu nebyl podroben magazín *HN*

---

³⁸ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4. s. 145.

³⁹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4. s. 146.

⁴⁰ V prvním období se často vyskytují celé stránky věnované několika menším „okénkům“, zatímco v druhém období se objevují spíše velkoformátové reklamy na jednu stránku, většinou jen na jeden produkt.

Víkend - magazín Hospodářských novin, jelikož ten je přiložen jen k některým číslům. V rámci výzkumu jsem se zaměřil i na slova domácí, která představují ekvivalenty k nalezeným anglicismům. Výzkum jsem prováděl ve dvou obdobích, prvním a druhém.

První období

Jako první období označuji časový úsek let 1991-1993. Toto období lze také označit za porevoluční období. Zde jsem vybral čísla 17/1991, 231/1991, 64/1992, 46/1993 a 60/1993.

Druhé období

Spojením druhé období označuji úsek let 2012-2013. Rovněž ho nazývám obdobím současným. Zde jsem vybral čísla 60/2012, 131/2012, 185/2012, 63/2013 a 174/2013.

Domácí ekvivalenty

Oddíl pojednávající o domácích ekvivalentech zahrnuje nálezy z těch článků, ve kterých se vyskytují výhradně případné již zažité domácí ekvivalenty ke zkoumaným anglicismům. Do této sekce nezařazuji články, ve kterých se vyskytují jak české, tak přejaté anglické výrazy. Ty jsou součástí výše zmíněných sekcí.

Slovníky

Každý nalezený anglicismus hledal ve slovnících. Jejich seznam je uveden níže. V každém odstavci, který je označen jako „Slovníky“ uvádím, v jakých slovnících ze zmíněného seznamu jsem daný výraz našel.

Úvod do problematiky

Publicistický styl

Bohumila Junková⁴¹ se k publicistickému stylu vyjadřuje takto: Začátkem 90. let nastává v české společnosti příliv nových informací. Otevření se Západu přináší společenské a politické změny, na které jazyk reaguje pojmenováními nových skutečností. Ideálním zdrojem informací o stavu a vývoji současného českého jazyka jsou tak publicistické texty, protože ty musí na potřeby nových lexikální prostředků reagovat rychle. Publicistický styl je proto v porovnání s ostatními velmi dynamický a nejvíce se v něm užívá prostředků stylu odborného nebo prostě sdělovacího. Můžeme v něm pozorovat příliv jazykových prostředků z jiných stylových vrstev. Některé mohou zaniknout s pojmenovanou skutečností, jiné se stanou trvalou součástí slovní zásoby. Mezi současné lexikální neologismy patří mimo jiné slova cizího původu.

Neologismy

Vymezení pojmu cizího slova záleží na tom, v jaké fázi počestřování se cizí slovo nachází. Lze rozlišit slova cizojazyčná, tedy vědomě cizí, a slova přejatá z cizího jazyka, ale užívaná jako součást české slovní zásoby a rovněž vyslovovaná s českými hláskami.⁴² Užívání neologismů má v českém prostředí od roku 1989 vzrůstající tendenci.⁴³

Junková⁴⁴ dále o neologismech hovoří takto: Časté je užívání neologismů, rozšířených i v jiných jazycích, které slouží pro označení předmětů a jevů, které jsou součástí

---

⁴¹ JUNKOVÁ, Bohumila. *Jazyková dynamika současné češtiny*. 1. vyd. Praha: ARSCI, 2010. 238 s. ISBN 978-80-7420-007-6. s.

⁴² DANEŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997. 292 s. ISBN 80-200-0617-6. s. 272.

⁴³ JUNKOVÁ, Bohumila. *Jazyková dynamika současné češtiny*. 1. vyd. Praha: ARSCI, 2010. 238 s. ISBN 978-80-7420-007-6. s. 85.

⁴⁴ JUNKOVÁ, Bohumila. *Jazyková dynamika současné češtiny*. 1. vyd. Praha: ARSCI, 2010. 238 s. ISBN 978-80-7420-007-6. s.

globálních procesů. Mezi ně patří např. boom, know-how, lobby a summit. Neologismy mimo jiné plní funkci výrazových prostředků, pomocí kterých autor aktualizuje jazyk svého textu a dokládá i svou vzdělanost. Není problém nalézt a použít výraz český, cizí výraz je však autorův záměr. Početnou skupinu dále tak tvoří slova „módní“. Celkově bývá v publicistických textech nadmíra cizích slov vnímána negativně. František Daneš⁴⁵ dodává, že jedním z hlavních argumentů proti přejímání slov je skutečnost, že snižují srozumitelnost textu v běžně sdělovací oblasti.

Junková⁴⁶ se dále vyjadřuje: Cizí substantiva se mnohdy do české deklinační soustavy nezařazují (např. image, know-how), ponechávají si cizí podobu a nepřijímají české koncovky. V běžné komunikaci se používají zřídka, jinak by došlo k jejich morfologickému začlenění do českého deklinačního systému a došlo k jejich pravopisné úpravě. Některá zůstávají ve funkci přívlastků, a proto si ponechávají nesklonnou podobu. Nejvíce je slov, která se češtině po stránce tvaroslovné přizpůsobila. Obvykle u nich existují i dvě grafické podoby (lídr, leader).

Anglicismy

Anglicismus je dle Akademického slovníku cizích slov (1995) „jazykový prvek přejatý z angličtiny do jiného jazyka nebo podle angličtiny v něm vytvořený.“⁴⁷ V tomto smyslu je anglicismus vnímán v širším slova smyslu na všech stupních jeho adaptace. Za anglicismy se totiž mnohdy považují pouze ta slova, která si ponechávají svoji původní podobu.⁴⁸ Jak jsem již zmiňoval, výsledkem dynamických společenských a

---

⁴⁵ DANEŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997. 292 s. ISBN 80-200-0617-6. s. 272.

⁴⁶ JUNKOVÁ, Bohumila. *Jazyková dynamika současné češtiny*. 1. vyd. Praha: ARSCI, 2010. 238 s. ISBN 978-80-7420-007-6. s.

⁴⁷ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 1. Díl. A-K*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 445 s. ISBN 80-200-0523-4. s. 52.

⁴⁸ DANEŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997. 292 s. ISBN 80-200-0617-6. s. 272.

ekonomických změn je potřeba pojmenovávání nových skutečností. V tomto smyslu je dnešní čeština ovlivňována primárně angličtinou.⁴⁹ Anglické výrazy tak odrážejí současnou situaci ve vědě a technice a užívání anglicky psané odborné literatury v různých oborech.⁵⁰ Samotné anglicismy se v českém jazyce začaly převážně objevovat v průběhu 20. století. První vlna nastala po 1. světové válce, druhá v 60. letech a nejsilnější z nich v 90. letech.⁵¹

Daneš⁵² se k anglicismům vyjadřuje takto: Společně s přejímáním cizích jazykových jevů se adaptují a vytvářejí nové jevy či přetvářejí ty již existující. Vliv angličtiny je velmi nápadný v nejrůznějších komunikačních oblastech. Vyznačuje se nejednotností v gramatice a výslovnosti. V porovnání s dobou předlistopadovou je současný vliv angličtiny velice silný. (Za dob minulého režimu však nebyl zanedbatelný.) V mnoha případech se dnes přejímají nová slova, i když ustálené domácí spojení již existuje. Mnohdy se tak jedná o věc čistě módní. Anglicismy v češtině lze rozdělit na staré, které jsou již v českém systému adaptovány, a na anglicismy nové, které jsou dynamičtější a procesem adaptace právě procházejí a jejich místo v lexikálním systému češtiny se teprve vyjasňuje. Mnoho anglicismů lze často nahradit jejich českými ekvivalenty, ke hledání českého protějšku však pokaždé nutně nedochází. Formální počesťování anglicismů spočívá na jejich pravopisné a zvukové adaptaci. Tento proces silně ovlivňují morfologické rozdíly mezi oběma jazyky. Stupeň počesťení nemusí rovněž souviset se stářím přejímky.

---

⁴⁹ DANEŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997. 292 s. ISBN 80-200-0617-6. s. 271.

⁵⁰ JUNKOVÁ, Bohumila. *Jazyková dynamika současné češtiny*. 1. vyd. Praha: ARSCI, 2010. 238 s. ISBN 978-80-7420-007-6. s. 91.

⁵¹ DANEŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997. 292 s. ISBN 80-200-0617-6. s. 273.

⁵² DANEŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997. 292 s. ISBN 80-200-0617-6. s.

Dále Daneš⁵³ zmiňuje, že z hlediska stylové platnosti patří lexikální anglicismy především do vrstvy terminologie a slangu. Odtud pak přesahují i do ostatních vrstev. S cizími výrazy se však veřejnost seznamuje především prostřednictvím publicistiky. Je důležité zmínit, že formální vývoj cizích prostředků, tedy i anglicismů, přímo nesměřuje k jejich úplnému počešťování. Typologické rozdíly mezi angličtinou a češtinou potvrzují skutečnost, že češtině nehrozí silná anglikanizace, jelikož adaptace anglicismů v češtině není tak snadná.

Vybrané anglicismy

1) Boom

Období 1:

64/1992

V čísle 64/1992 se slovo vyskytuje v názvu článku „Boom v Perském zálivu patří minulosti: Zlaté časy se nevracejí.“⁵⁴ Slovo má zde význam rychlého, prudkého rozmachu, konjunktury, či nárůstu něčeho. Dále se v článku nevyskytuje. Článek dále hovoří o situaci v Perském zálivu a o skutečnosti, že se již nadále nepočítá s „prudkým ekonomickým vývojem.“⁵⁵ Výraz se tedy vyskytuje pouze v názvu článku, v článku samotném se vyskytují již domácí slovní spojení.

46/1993

V tomto čísle se slovo vyskytuje ve spojení *stavební boom*. Vyskytuje se v textu: „Část programu má šanci při očekávaném

---

⁵³ DANEŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997. 292 s. ISBN 80-200-0617-6. s.

⁵⁴ JANKOVEC, Martin. Zlaté časy se nevracejí. *Hospodářské noviny: Denník pro ekonomiku a politiku*, 31. března 1992, roč. 36, č. 64. s. 25.

⁵⁵ JANKOVEC, Martin. Zlaté časy se nevracejí. *Hospodářské noviny: Denník pro ekonomiku a politiku*, 31. března 1992, roč. 36, č. 64. s. 25.

stavební boomu v SRN.⁵⁶ Slovo má zde stejný význam jako v příkladu předchozím.

Období 2:

60/2012

V čísle 60/2012 se slovo vyskytuje ve větě: „Loni se stalo z tabletů zboží masové potřeby a před Vánoci boom ještě zesílil.“⁵⁷ Význam, v jakém je výrazu užíváno, je obdobný jako v minulých případech, tedy prudký nárůst něčeho. Dále se již v článku nevyskytuje.

63/2013

Zde se slovo vyskytuje ve spojení: „... investiční realitní boom splaskl.“⁵⁸ Slovo zde označuje vysokou poptávku po investicích do realit, význam je tedy opět stejný. V článku se dále nevyskytuje ani zmíněný výraz ani domácí výraz v podobném významu.

174/2013

V tomto čísle se slovo vyskytuje v příloze HN Byznys v rozhovoru s Petrem Kotkem. V úvodním odstavci je uvedena věta: „Zájem o Novou zelenou úsporám po počátečním boomu odpadl.“⁵⁹ *Boom* zde tedy opět označuje vysoký zájem o určitou věc a vyskytuje se v článku jen v tomto případě. Užitý význam výrazu je opět stejný jako v předchozích případech.

---

⁵⁶ KUBÁTOVÁ, Zuzana. V Přerovských strojárnách optimismus. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 8. březen 1993, roč. 37, č. 46. s. 4.

⁵⁷ VAINERT, Luděk. Fronty a pak čekání. Zásoby na začátku nebudou stačit. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 3.

⁵⁸ SLÁDEK, Jiří. Kypr se může inspirovat v Irsku – tamní ekonomika opět dýchá. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 3.

⁵⁹ MAREČKOVÁ, Martina. Překvapil nás velký zájem žadatelů o solární systémy. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 1. s. 18.

Domáci ekvivalenty

17/1991

Zde se nachází věta: „V Evropě nastala určitá konjunktura.“⁶⁰ Hovoří se zde o hospodářském rozmachu. Toto spojení je dnes často nahrazováno výrazem *boom*. Ten se však v článku nenachází.

231/1991

Zde jeden článek hovoří o tom, že určitá situace vede k „nadměrnému růstu prodejen (např. butiků)“.⁶¹ Vzhledem k tomu, že se jedná o článek psaný autorem z Českého statistického úřadu, nejedná se opět o ryze publicistickou tvorbu. Těžko by se tak v odbornějším textu jako je tento dalo hovořit o prodejnovém či dokonce o butikovém boomu.

Další článek píše o tom, že „... v Norsku sehrála navíc nemalou úlohu přehřátá konjunktura.“⁶² Výrazu konjunktura je užito ve stejném významu, jako je užíváno slova boom. Ten se zde však nevyskytuje.

V dalším ekonomickém článku se hovoří o hospodářském vzestupu a rozmachu v SRN. Ten je zmiňován ve spojeních *konjunkturální vzestup*, *ekonomický vzestup* a *oživení konjunktury*.⁶³ Výrazy vzestup a konjunktura sice popisují určitý ekonomický rozmach, výraz boom má však trochu odlišný význam.

64/1992

V čísle 64/1992 se objevuje článek, ve kterém je zmiňován výraz konjunktura (věta: „Odvětví, která v budoucnu

---

⁶⁰ MILLER, Petr. Co je a co není záchranná sociální síť. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 8.

⁶¹ HELLEROVÁ, Alena. Změny v obchodní síti. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 8.

⁶² (KC). Skandinávské banky žádají státní pomoc. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 10.

⁶³ ŠULC, František. Oživení není v dohlednu. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 10.

zaznamenají konjunkturu.“) a spojení výraznější rozvoj (věta: „Těžko lze předpokládat, že výraznější rozvoj nastane v odvětvích, které jsou na ústupu.“) a masivní prodej (věta: „Přesto bude prodej akcií zpočátku pravděpodobně masivní.“)⁶⁴ Autor pochází z Magistrátu hl. m. Prahy, jeho dílo tedy není ryze publicistické a užití výrazu boom je tak tento článek příliš neodborné.

V dalším článku se objevují výrazy *hospodářský pokrok* a *hospodářský růst*.⁶⁵ Pokrok a růst se vyskytují ve významu, v jakém je výraz boom v jiných případech užíván.

Slovníky:

Slovo **boom** nepředstavuje přejímku novou, našel jsem ji již ve vydání Slovníku spisovného jazyka českého z roku 1960. Výraz je zde zařazen do užívání v kapitalistickém zřízení, je popisován jako řídký výraz a je definován jako „přechodný prudký rozvoj, vzestup hospodářského života, uměle vyvolaný“.⁶⁶ Vydání stejného slovníku z roku 1989 již výraz za řídký nepovažuje.⁶⁷

Slovník cizích slov ve svém vydání z roku 1993 již výraz definuje jako „náhlý rozmach, vzestup, konjunktura, prosperita“.⁶⁸ Akademický slovník cizích slov z roku 1995 má pod heslem dva významy: 1. ekonomický: „výrazný a náhlý rozmach hospodářské aktivity; prudký vzestup cen nebo kurzů na burze“ a 2. publicistický: „náhlý, rychlý rozvoj vůbec“.⁶⁹ Drobná úprava hesla je patrná i v Novém slovníku cizích slov

---

⁶⁴ DERIAN, Marcel. Nevíte si rady? Poradíme. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 10.

⁶⁵ (mi). Zahraniční obchod a národní úspory. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 25.

⁶⁶ *Slovník spisovného jazyka českého*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960, 1311 s. 151.

⁶⁷ *Slovník spisovného jazyka českého*. A-G. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 555 s. s. 151

⁶⁸ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 35.

⁶⁹ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 1. Díl. A-K*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 445 s. ISBN 80-200-0523-4. s. 110.

pro 21. století (rok 2008), který výraz považuje za odborný, pařící do sféry peněžnictví a definuje ho jako 1. „vrcholná fáze období hospod oživení“ a 2. „výrazný a náhlý vzestup, rozvoj“.⁷⁰

2) Bond

Období 2:

60/2012

V tomto čísle se výraz *bond* vyskytuje dvakrát ve článku přílohy HN Byznys. Výraz má v obou případech stejný význam, označuje zde dluhopis. Například ve větě „Praha 6 bondy obou firem dodnes drží, Praha 10 má už jen dluhopisy E-Side Property“⁷¹ je jasně patrné užití jak výrazu *bond*, tak výrazu dluhopis, který zde vystupuje jako jeho domácí protějšek. Využití dvou výrazů se stejným významem tak eliminuje užití stejného výrazu v jedné větě dvakrát. Slovo dluhopis se v článku vyskytuje ještě šestkrát, slovo *bond* již jen jednou, a to v této větě: „V těchto bondech skončila až miliarda korun.“⁷² V tomto případě se opět zdá, že důvod užití je čistě estetický, jelikož ve stejném odstavci je opět užito slova dluhopis. V článku se vyskytuje čteněji slovo dluhopis, nejedná se tedy o jeho úplné nahrazení výrazem *bond*.

63/2013

V dalším článku je slovo použito stejným způsobem. Opět je zde čteněji (třikrát) užito výrazu dluhopis, než výrazu *bond*. Ten se nachází jen jednou ve větě: „Výnosy irských dluhopisů

---

⁷⁰ *Nový slovník cizích slov pro 21. Století*. 1. vyd. Praha: Plot, 2008. 367 s. ISBN 978-80-86523-89-7. s. 57.

⁷¹ KUBÁTOVÁ, Zuzana. Radnice mohou přijít o stamiliony. Firmám, kterým půjčily, hrozí konec. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 1.

⁷² KUBÁTOVÁ, Zuzana. Radnice mohou přijít o stamiliony. Firmám, kterým půjčily, hrozí konec. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 1.

prudce klesají, už se dostaly pod úroveň španělských či italských bondů.⁷³ Užití slova bond je zde opět z důvodu estetického a plní zde pouze funkci synonyma.

Domácí ekvivalenty:

231/1991

V čísle 231/1991 se v rubrice Vývoj na trhu akcií hovoří o „stabilním trhu vládních dluhopisů“.⁷⁴ Jedná se o článek se zaměřením na burzovní vývoj, výraz dluhopis je zde tak nezbytný, jelikož se v článku vyskytují i jiné formálnější výrazy. Ve stejném významu bylo ve výše uvedených článcích z druhého období užito slova bond.

46/1993

Dále se v podobném významu vyskytují výrazy *obligace* a *pohledávka*. V čísle 46/1993 se vyskytují v těchto větech: „Fond národního majetku by vydal zvláštní obligace, které jsou v držení fondu. Tyto by vyměňoval věřitelům, jejichž dlužníci jsou v konkursu nebo ochranné lhůtě za jejich pohledávky. Těmito obligacemi by pak mohl splatit závazky svým věřitelům.“⁷⁵ Pro dostatečné přiblížení situace uvádím více vět. Zmíněných výrazů je zde užito na několika místech, která se významově blíží slovu bond.

60/2012

V čísle 60/2012 se vyskytují dva články, ve kterých se vyskytuje pouze výraz dluhopis, bez souběžného užití anglicismu bond. Píše se zde o „emisi dluhopisů na

---

⁷³ SLÁDEK, Jiří. Kypr se může inspirovat v Irsku – tamní ekonomika opět dýchá. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 3.

⁷⁴ VOHLMUTH, Ivan. Vývoj na trhu akcií. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 16.

⁷⁵ HOLMAN, Robert. Bankroty se odkládat nebudou. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 8. březen 1993, roč. 37, č. 46. s. 5.

mezinárodních trzích“.⁷⁶ O dluhopisech či bondech se dále již nehovoří. Obdobná situace se vyskytuje v tomto čísle ještě několikrát: *obchodování s dluhopisy*⁷⁷ a *emise dluhopisů*.⁷⁸ Vždy zde stojí domácí výraz samotný.

Slovníky:

Co se týče slovníků, výraz **bond** se poprvé vyskytuje ve vydání Slovníku cizích slov z roku 1993, kde je definován jako „závazek, dluhopis, obligace“.⁷⁹ Akademický slovník cizích slov ve svém vydání z roku 1995 staví výraz do oboru právního a peněžnictví, ve významu 1. ho definuje jako „dlužní úpis (obligace)“ a ve významu 2. Jako „záruční listina poskytující celní záruku na nevyclené zboží“.⁸⁰ Slovník spisovné češtiny výraz neobsahuje.

3) Catering

Období 2:

185/2012

Výraz se vyskytuje výlučně v novějších článcích. V čísle 185/2012 se vyskytuje substantivum *catering* v příloze HN Byznys. Hovoří se zde o tom, že vedení firmy škrtne několik pracovních míst „v cateringu“.⁸¹ Cateringem je míněno zajišťování stravovacích služeb.

---

⁷⁶ LAVIČKA, Václav. Ekonom chudých Jeffrey Sachs chce do čela Světové banky. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 19.

⁷⁷ Briefing. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 19.

⁷⁸ PLESL, Jaroslav. Dvojčata z magistrátu, pivo a kostlivec sazky. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 23.

⁷⁹ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 35.

⁸⁰ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 1. Díl. A-K*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 445 s. ISBN 80-200-0523-4. s. 109.

⁸¹ LAVIČKA, Václav. Ztrátová Lufthansa uvede na trh nový "low cost". *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 24.

63/2013

V čísle 63/2013 se v příloze HN Byznys nachází adjektivní forma *cateringový*. Výraz se vyskytuje ve spojení *cateringová firma*.⁸² Adjektivum se tak vytváří od substantiva se zakončením *-ing*, obdobně, jak je tomu např. u případu adjektiva *franchisingový*, a ne například od kořene slova *cater*, tedy *caterový*. Význam je zde firma, která zajišťuje stravovací služby.

Domácí ekvivalenty:

17/1991

Český ekvivalent, který se ve svém významu sémanticky přibližuje dnešnímu užívání výrazu *catering* jsem našel v čísle 17/1991. V sekci Konkursy se hovoří o pronájmu hotelového zařízení, které mimo jiné nabízí „zajišťování restauračních služeb“.⁸³ V tomto významu toto české trojslovné slovní spojení odpovídá významu výrazu *catering*.

Slovníky:

Ve zde nalezeném významu se výraz poprvé vyskytuje ve slovníku *Nová slova v češtině, slovník neologismů*, z roku 1998. Je zde psán ve formě **catering** a definován jako „hromadné dodávání jídel, nápojů do restaurací, jídelen, apod.; zajištěné stravování při společenských akcích apod.“⁸⁴

V takto užitém významu jsem slovo ve slovnících cizích slov našel až v *Novém akademickém slovníku cizích slov*, ve vydání z roku 2005. Výraz je zde definován takto: „dodávání hotových jídel ve velkém, zajištěné hromadného stravování,

---

⁸² KREČ, Luboš. Jdeme s triky do Londýna. A možná i dál. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 19.

⁸³ Konkursy. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 5.

⁸⁴ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. 356 s. ISBN 80-200-0640-0. s. 52.

pohoštění při společenských akcích“.⁸⁵ Slovník připouští i českou variantu **ketering**.⁸⁶ Předchozí vydání slovníku (Akademický slovník cizích slov z roku 1995) naopak připouští pouze variantu **ketering** a výraz samotný definuje jako odborný, výhradně z oboru letectví: „objekt(y) sloužící k zásobení letadel pokrmy a ostatními potřebami pro cestující, palubní služby“.⁸⁷

Takto se, avšak již s anglickou formou **catering**, vyjadřuje i Slovník cizích slov z roku 2002.⁸⁸ Nový slovník cizích slov pro 21. století (vydání 2008) opět povoluje pouze anglickou formu a je již obsáhlejší: 1: „zásobování letadel pokrmy pro cestující a posádku“, 2: „firma zajišťující občerstvení na výjimečných akcích jako jsou svatby, kongresy, filmová natáčení apod.“, 3: „činnost provozovaná takovou firmou“.⁸⁹

4) Developer, development

Období 2:

63/2013

Výraz se vyskytuje v číslech z druhého období. V čísle 63/2013 se v příloze HN Byznys nachází substantiva *developer* a *development* a adjektivum *developerský*. Výraz *developer* se vyskytuje již v názvu článku: „I přes nárůst tržeb loni developer Orco prodělal miliardu korun.“⁹⁰ Označuje zde společnost

---

⁸⁵ KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 128.

⁸⁶ KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 405.

⁸⁷ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 2. Díl. L-Ž*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 446-834. ISBN 80-200-0524-2. s. 386.

⁸⁸ LINHRART, Jiří a kol. *Slovník cizích slov pro nové století: základní měnové jednotky: abecední seznam chemických prvků: jazykovědné pojmy: 30 000 hesel* Litvínov: Dialog, 2002. 412 s. ISBN 80-85843-61-7. s. 52.

⁸⁹ *Nový slovník cizích slov pro 21. Století*. 1. vyd. Praha: Plot, 2008. 367 s. ISBN 978-80-86523-89-7. s. 62.

⁹⁰ KAIN, Petr. I přes nárůst tržeb loni developer Orco prodělal miliardu korun. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 24.

zabývající se developerskou činností (stavebnictvím, projektováním a realizací staveb a realitních projektů) a ne pouze konkrétní osobu. Dále se zde vyskytuje spojení *developerská společnost*. V článku je zmínka např. o „developerské společnosti Orco“ či o „maďarské developerské společnosti“.⁹¹ Spojení *developerská společnost* zde vystupuje ve stejném významu jako předtím užitý výraz *developer*.

Dále se zde zmiňuje, že „*developer* skončil v minusu“.⁹² Hovoří se zde opět o společnosti, ne o konkrétní osobě. Výraz *developer* ve zde užitém významu označuje společnost, která se developerskou činností zabývá. Užití výrazu pro označení fyzické osoby se v článku neobjevuje.

Ve stejném čísle se dále vyskytuje výraz *development*, jakožto jeden z bodů výčtu kategorií sestavovaného žebříčku 25 žen českého byznysu, kde je bod *i*. pojmenován „*reality, development a stavební společnosti*“.⁹³ *Development* je ve zde užitém významu samotná činnost developerů a developerských společností.

60/2012

V čísle 60/2012 se na titulní stránce vyskytuje spojení „generální ředitel *developerské firmy*“.⁹⁴ Adjektivum *developerský* se vztahuje výrazům, které jsou uvedeny výše. Dále se již v článku již nevyskytuje.

185/2012

Výraz *developer* se dále vyskytuje v čísle 185/2012. Na titulní straně přílohy HN Byznys se hovoří o „projektu

---

⁹¹ KAIN, Petr. I přes nárůst tržeb loni *developer Orco* prodělal miliardu korun. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 24.

⁹² KAIN, Petr. I přes nárůst tržeb loni *developer Orco* prodělal miliardu korun. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 24.

⁹³ 25 žen českého byznysu, *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 26.

⁹⁴ LUKÁČ, Petr – MAREČKOVÁ, Martina. Pronajmout dům či byt bude složitější a dražší. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 1, 6-7.

developer“.⁹⁵ Význam slova zde opět není konkrétní osoba, ale zosobnění celé společnosti.

Domácí ekvivalenty

Výrazy jako *investiční výstavba* či *resort stavebnictví*, které jsem našel, se ve svém významu přibližují k významu výrazu *developer*, jakožto osoby vykonávající právě tyto činnosti. Důvodem užití výše zmíněných výrazů v prvním období je skutečnost, že výraz *developer* nebyl v českém jazykovém prostředí té doby zažitý, objevoval se pouze zřídka, či dokonce nikoli.

17/1991

V článku z čísla 17/1991 se hovoří o společnosti, která začala podnikat v „resortu stavebnictví“.⁹⁶ Ve významu, v jakém zde bylo užito tohoto slovního spojení, se v dnešní době užívá výrazu *developer*. Zde ho užito nebylo, výraz nebyl ještě zažitý.

64/1992

V čísle 64/1992 jsem z článku, který píše o stavebnictví, celkově vybral ty výrazy a spojení, které se významově blíží dnešnímu výrazu *developer* a slovům od něj odvozených. Prvním takové spojení se nachází ve větě: “Nyní je investiční výstavba utlumena, stavební organizace pracují v zahraničí.”⁹⁷ Spojení *investiční výstavba* se v článku vyskytuje ještě dvakrát („vytvoření konkurence v investiční stavbě“ a „konkurence a trh investiční výstavby“).⁹⁸

---

⁹⁵ KUBÁTOVÁ, Zuzana. Skončili dva lidé klíčoví pro český vývoz, šéf exportní banky i EGAP. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 17.

⁹⁶ Od tunelů po reaktorové haly. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 7.

⁹⁷ MAJRICH, Jiří. Tiché obcházení konkurence. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 20.

⁹⁸ MAJRICH, Jiří. Tiché obcházení konkurence. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 20.

46/1993

V čísle 46/1993 se se vyskytuje článek, kde je zmiňována „oblast nemovitostí a stavebnictví“.⁹⁹ Tato zmiňovaná oblast je v současné době často nazývána jako developerství, či popisována jako činnost developerů.

Období 2:

60/2012

V čísle 60/2012 se objevuje spojení *stavební byznys*.¹⁰⁰ Ve svém významu se tak toto spojení přibližuje spojení *developerský byznys* či *development*.

Slovníky:

Výraz **developer** jsem poprvé našel ve slovníku Nová slova v češtině 2, slovník neologismů, z roku 2004, kde je definován jako „investor (osoba nebo společnost), který se zabývá rozvojem a zhodnocením realitního projektu“. Výraz je zde kategorizován do odborného ekonomického vyjadřování a do ekonomické publicistiky. Je zde zmíněna i adjektivní forma **developerský** a slovesné substantivum **developerství**, definované jako „činnost developerů“.¹⁰¹

Nový akademický slovník cizích slov (vydání 2005) u hesla **developer** uvádí, že se jedná o „návrháře, vývojového projektanta (výhledové zástavby)“. Uvádí se zde také spojení **developerská firma**.¹⁰² Nový slovník cizích slov pro 21. století z roku 2008 řadí výraz developer do oboru stavebnictví: „osoba

---

⁹⁹ (jc). Smutek v bankovním domě. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 8. březen 1993, roč. 37, č. 46. s. 14.

¹⁰⁰ MAREČKOVÁ, Martina. Vydělají kupující a majitelé kvalitních domů. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 6

¹⁰¹ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologismů: 2*. 1 vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 87.

¹⁰² KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 168.

nebo firma, která organizuje a finančně zajišťuje vznik a chod stavby“. Je zde rovněž uveden výraz **development**, jakožto „činnost prováděná developerem“.¹⁰³

5) Finiš, finišovat

Období 1:

17/1991

Výraz *finiš* se v čísle 17/1991 vyskytuje v názvu úvodního článku „Generální dohoda: před finišem“.¹⁰⁴ Hovoří se zde o dokončení zmíněné dohody. V úvodní části článku, ani v jeho pokračování na další straně se již výraz neobjevuje.

Období 2:

63/2013

V současných číslech jsem našel sloveso *finišovat*. Vyskytuje se v rozhovoru, kde zpovídaná osoba hovoří o tom, že „finišuje s projektem“.¹⁰⁵ Význam výrazu je dokončení. Domácí ekvivalenty se v průběhu rozhovoru nenacházejí, slovo se v rozhovoru nachází jednou.

Domácí ekvivalenty:

231/1991

V čísle 231/1991 se hovoří o „dokončení prací“.¹⁰⁶ Tento domácí výraz je významově stejný jako vyjádření pomocí výrazu *finišování*. Toho zde však užito nebylo.

---

¹⁰³ *Nový slovník cizích slov pro 21. Století*. 1. vyd. Praha: Plot, 2008. 367 s. ISBN 978-80-86523-89-7. s. 77.

¹⁰⁴ (či). Generální dohoda: před finišem. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 1-2.

¹⁰⁵ KREČ, Luboš. Jdeme s triky do Londýna. A možná i dál. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 19.

¹⁰⁶ Dočkají se metra? *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 16.

Slovníky:

První zmínku o substantivu **finiš** a slovesu **finišovat** jsem našel již ve vydání Slovníku spisovného jazyka českého z roku 1960¹⁰⁷. Zde jsou oba výrazy zařazeny primárně do sportovní terminologie. Výraz **finiš** je definován jako „ukončování závodu s vynaložením největšího úsilí a toto ukončení samo“, dále se však udává i přenesený význam v podobě „pracovního finiše“. Sloveso **finišovat** je definováno jako „ukončovat závod s vynaložením největšího úsilí“ a „provádět finiš“, přenesený význam je opět „finišovat v plnění plánu“. Stejně o výrazu hovoří i vydání stejného slovníku z roku 1989¹⁰⁸ a nové vydání Slovníku spisovné češtiny z roku 2005 (ten výraz již za sportovní nepovažuje).¹⁰⁹

Slovník cizích slov ve svém vydání z roku 1987 přenesené významy nezmiňuje.¹¹⁰ Jeho vydání z roku 1993 výraz definuje nově: „konec, dokončení, dohotovení, ukončení s vynaložením značného úsilí“ a připouští i jeho anglickou formu **finish**.¹¹¹ Slovník cizích slov pro 21. století (rok 2008) definuje výraz podobně, řadí ho však mezi hovorové.¹¹²

Akademický slovník cizích slov výrazy v obou svých vydáních (1995 a 2005) označuje primárně za výrazy sportovní. **Finiš** zde má význam: „závěr sportovního závodu charakterizovaný maximálním vynaložením sil, toto vypětí“ a sloveso **finišovat** má význam „ukončovat závod finišem“

---

¹⁰⁷ *Slovník spisovného jazyka českého*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960, 1311 s. s. 500.

¹⁰⁸ *Slovník spisovného jazyka českého*. A-G. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 555 s.

¹⁰⁹ *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky: studentské vydání*. 4. vyd. Praha: Academia, 2005. 647 s. ISBN 80-200-1347-4. s. 83.

¹¹⁰ KLIMEŠ, Lumír, *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 790 s. s. 175.

¹¹¹ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 74.

¹¹² *Nový slovník cizích slov pro 21. Století*. 1. vyd. Praha: Plot, 2008. 367 s. ISBN 978-80-86523-89-7. s. 106.

s příloženým přeneseným hovorovým významem v pracovním prostředí: „snažit se dokončit práci zvýšeným úsilím“.¹¹³

6) Image

Období 1:

46/1993

V tomto čísle se slovo image objevuje v článku, ve kterém se píše o tom, že určitá firma „pečlivě buduje image“.¹¹⁴ Slovo zde označuje pověst zmíněné firmy, její obraz u veřejnosti. Vyskytuje se pouze v této větě.

Období 2:

60/2012

V novějších číslech se slovo vyskytuje častěji, celkem v pěti z nich. Poprvé je tomu v čísle 60/2012. Vyskytuje se zde v odstavci nazvaném Dárcovství jako image. Kromě názvu odstavce se dále vyskytuje ve větě „Z filantropie se stalo něco jako součást image“.¹¹⁵ Image zde vystupuje v podobném významu jako výše, tentokrát se vztahuje k soukromé osobě, označuje její pověst, soubor vlastností vyzařujících navenek.

131/2012

V čísle 131/2012 je výrazu užito ve spojení „citelný úder pro image“.¹¹⁶ Hovoří se zde o image vlády, tedy o jejím vystupování na venek, jejím vnějším profilu, tedy i o jejím

---

¹¹³ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 1. Díl. A-K*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 445 s. ISBN 80-200-0523-4. s. 231, KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 245.

¹¹⁴ LUKAVSKÁ, Lenka. Se vši vehemencí. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 8. březen 1993, roč. 37, č. 46. s. 3.

¹¹⁵ HRDLIČKOVÁ, Lucie. Gates a Buffet učí boháče dávat filantropii na oddiv. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 16-17.

¹¹⁶ SOUKUP, Ondřej. Bez Putina není pomoci, říkají Rusové. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 7.

obrazu mezi lidmi a pověstí. Významově se jedná o podobné užití jako v příkladech výše. Výrazu je v článku užitou jednou.

185/2012

V čísle 185/2012 se výraz vyskytuje celkem dvakrát, a to ve sloupku v rubrice Panorama. Poprvé je tomu v jeho názvu: „Bez podpory státu jsou ekovozy jen pro image.“¹¹⁷ Význam zde poukazuje na to, že zmíněné vozy jsou jen na odív, vytvářejí určitou pověst jejich majitelů. Ve stejném významu je výrazu užit i dále v článku. Píše o tom, že určitý typ vozů si koupí jen ti, „kterým jde jen o image“.¹¹⁸ Slovo zde v obou případech vystupuje ve stejném významu, jak uvádím již výše.

63/2013

V čísle 63/2013 se výraz vyskytuje v rozhovoru. Tázaný zde hovoří v jedné své odpovědi o tom, že Bohuslav Svoboda „dělá ODS dobrou image“.¹¹⁹ Tato osoba vytváří této politické straně její tvář, její vzezření navenek. Jedná se opět o podobný význam užití. Dále se v článku nevyskytuje.

174/2013

V čísle 174/2013 se slovo vyskytuje ve větě: „Přehlídka slouží spíše jako záležitost image pro módní domy.“¹²⁰ Dále se již ve článku nevyskytuje, význam je zde opět stejný.

Slovníky:

Výraz jsem **image** našel poprvé ve Slovníku cizích slov z roku 1993, kde je definován jako „obraz, podoba, představa,

---

¹¹⁷ MARKOVIČ, Jan. Bez podpory státu jsou ekovozy jen pro image. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 28.

¹¹⁸ MARKOVIČ, Jan. Bez podpory státu jsou ekovozy jen pro image. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 28.

¹¹⁹ HONZEJK, Petr. Brusel chce Kypr použít k další integraci. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 10.

¹²⁰ BABKA, Jan. Fashion weeky: Nad obchodem převládá show. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 26-27.

idea; celková prezentace, vnější působení, celkový dojem na veřejnost“.¹²¹ Nová slova v češtině, slovník neologismů, (vydáno v roce 1998) zmiňují nový význam slova: 1. „pověst, renomé“, 2. „vnější podoba něčeho“ V nepřímých pádech se může příležitostně vyskytovat i počeštěná podoba třetího pádu **imidži**.¹²²

Druhý díl tohoto slovníku (Nová slova v češtině 2, slovník neologismů, 2004) zmiňuje i sloveso **imagovat** „(koho, co) vytvářet, budovat image (pověst, renomé), někomu, něčemu“ (s variantou **imageovat**), adverbium **imagově**, sklonné adjektivum **imagový** (psáno též **imageový** a **imidžový**) a nesklonné adjektivum **image**.¹²³

Nový akademický slovník cizích slov z roku 2005 heslo popisuje jako „představa, obraz osoby, věci nebo jevu často záměrně pěstovaný s cílem získat úspěch“, další význam z hovorového ekonomického úzu je zde „(dobré) jméno určitého výrobku, skupiny výrobků, podniku, obchodní značky, dodavatelské země, reputace“. Objevuje se zde dále i ve významu psychologickém.¹²⁴

V nejnovějším vydání Nového slovníku cizích slov pro 21. století (vydání z roku 2008) je výraz definován jako „pověst, souhrn představ, postojů, názorů a zkušeností lidí ve vztahu k určitému objektu“.¹²⁵

---

¹²¹ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 101.

¹²² MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologismů*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. 356 s. ISBN 80-200-0640-0. s. 111.

¹²³ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologismů: 2*. 1. vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 170.

¹²⁴ KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 338.

¹²⁵ *Nový slovník cizích slov pro 21. Století*. 1. vyd. Praha: Plot, 2008. 367 s. ISBN 978-80-86523-89-7. s. 147.

7) IT

Období 2:

185/2012

Užívání výrazu je patrné v novějších člancích. V čísle 185/2012 se celý článek v příloze HN Byznys věnuje tématu informačních technologií, tedy *IT*. Samotný článek spadá do rubriky Technologie, nutno však dodat, že na titulní straně tohoto čísla se v rámečku, kde se nachází pět nejdůležitějších titulků článků, které budou dále rozebírány, vyskytuje tento článek v kategorii IT. V článku samotném se hojně vyskytuje výraz IT jakožto nesklonné adjektivum: *IT centrum*, *IT služby*, *IT společnost*. Výraz *IT centrum* se v tomto článku nachází celkem dvakrát („Telefónica bude jedním ze dvou IT center.“ a „... jedním ze dvou mezinárodních IT center.“),¹²⁶ dále se však již v článku hovoří o *datových centrech*. Datové centrum je výraz, který zde ve svém významu nahrazuje spojení IT centrum. Adjektivum *datový* je tak dáváno do vztahu s výrazem IT. Výraz datové centrum se dále vyskytuje v článku celkem čtrnáctkrát. Výraz *IT služby* se v článku vyskytuje třikrát („raketový růst IT služeb“, „pobočka dodává 80 procent IT služeb“ a „příjmy z IT služeb“).¹²⁷ Hovoří se zde opět o datových službách. Dále se v článku nachází výraz *IT společnost* („Datová centra v Česku provozují telekomunikační a specializované IT společnosti.“)¹²⁸ Tato společnost je chápána jako firma, která se zabývá datovými službami. V těchto všech případech je výraz IT užíván jako synonymum k domácímu výrazu datový.

---

¹²⁶ KLESLA, Jan. V Česku se staví datová centra pro domácí firmy i pro celou Evropu. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 20.

¹²⁷ KLESLA, Jan. V Česku se staví datová centra pro domácí firmy i pro celou Evropu. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 20.

¹²⁸ KLESLA, Jan. V Česku se staví datová centra pro domácí firmy i pro celou Evropu. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 20.

Samotný výraz IT, vystupující již jako substantivum, se vyskytuje jen jednou („koncentrace IT do jedné země“¹²⁹). Hovoří se zde o koncentraci informačních a datových služeb, výrazu je zde užito k označení již zmiňovaných datových center popřípadě IT center. Výraz IT tak v tomto případě plní spíše funkci synonyma ke spojení IT centrum.

Pro doplnění uvádím, že se v článku kromě uvedených výrazů vyskytuje ještě výraz *ICT*. Tento termín je zkratkou pro anglické Information and Communication Technologies, česky Informační a komunikační technologie. Vystupuje zde jako zkratka. Výraz je zde používán ve významu oboru, do kterého samotné IT spadá. Jsou zde užívány výrazy jako *ICT služby* a *ICT byznys*. Nachází se ve větách „prostor pro ICT byznys“ a „výnosy z ICT služeb operátora“.¹³⁰ Výraz je tak jakýsi nadobor pro IT, který ho zastřešuje. Výrazy jsou zde v nesklonné adjektivní formě.

60/2012

V čísle 60/2012 se v rozhovoru vyskytuje spojení *IT společnost*. Je ho užito ve spojení „fondy najdou IT společnost“.¹³¹ Výrazu je zde užito jako nesklonného adjektiva ve významu společnost zabývající se informačními a datovými technologiemi a službami.

Ve stejném čísle se dále v komentáři zmiňuje samostatně stojící výraz IT (spojení „investice do IT“¹³²). Výraz se dále již neobjevuje. Ve zde užitém významu je výrazu užito jako zkratky pro spojení informační technologie či v přeneseném významu informační a datové služby.

---

¹²⁹ KLESLA, Jan. V Česku se staví datová centra pro domácí firmy i pro celou Evropu. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 20.

¹³⁰ KLESLA, Jan. V Česku se staví datová centra pro domácí firmy i pro celou Evropu. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 20.

¹³¹ ŠITNER, Roman. Projekty PPP přitahují korupci méně než klasická výběrová řízení. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 25.

¹³² HRSTKOVÁ, Julie. Unifikace zadními vraty. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 10.

63/2013

V čísle 63/2013 se výraz IT nachází ve tvaru substantiva, ve významu informační technologie. Nachází se zde v rozhovoru, kde se hovoří o tom, že se „svět IT mění“.¹³³ Jedná se o otázku při rozhovoru, výběr výrazu IT je tak pohodlnější a při rozhovoru zdá se i rychlejší.

Dále se výraz nachází v komentáři ve spojení *IT systém*.¹³⁴ V komentáři se výraz ani jeho domácí ekvivalent dále nevyskytují. V tomto případě má zkratka význam informační či datový systém. Jedná se o podobné užití výrazu jako ve výše uvedeném prvním případě.

Ve stejném čísle se výraz vyskytuje jakožto jeden z bodů výčtu kategorií sestavovaného žebříčku 25 žen českého byznysu, kde je bod *e.* pojmenován „Telekomunikace, IT a technologie“.¹³⁵ Zkratkou IT jsou zde myšleny informační technologie.

174/2013

V čísle 174/2013 se zkratka IT vyskytuje v příloze HN Byznys, a to celkem dvakrát ve formě nesklonného adjektiva. První spojení je *IT trh*.¹³⁶ Nachází se v titulním článku. Hovoří se zde o otevření nových trhů s novými produkty, spadajících do oboru informačních technologií. Pro titulní článek by rozepsaná forma zkratky (informační technologie) bylo příliš dlouhá. Druhým spojením ve stejném článku je *IT zařízení*.¹³⁷ V textu zmíněného článku konkrétněji dvakrát jako „nositelná

---

¹³³ KREČ, Luboš. Jdeme s triky do Londýna. A možná i dál. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 19.

¹³⁴ HRSTKOVÁ, Julie. Karta, sKarta, noKarta?. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 12.

¹³⁵ 25 žen českého byznysu, *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 26.

¹³⁶ KLESLA, Jan. Chytré brýle a hodinky otevírají nové IT trhy ve vyspělých zemích. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 15.

¹³⁷ KLESLA, Jan. Chytré brýle a hodinky otevírají nové IT trhy ve vyspělých zemích. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 15.

IT zařízení“. V tomto případě vystupuje zkratka ve významu datové, či informační zařízení. Při rozepsání zkratky by výraz zařízení informačních technologií neměl výpovědní hodnotu a nenesl by potřebný význam. Zkratka tak nabývá sama o sobě jiného a širšího významu, než její rozepsaná forma.

Domácí ekvivalenty

V číslech z prvního období se vyskytují výrazy *výpočetní technika* a *informační systém*. Přikládám zde nálezy ze článků, kde zmíněné pasáže hovoří o informačních technologiích a kdy užití výrazy vystupují ve významu, kdy je v současné době užíváno výrazu IT.

17/1991

V čísle 17/1991 se v článku objevuje věta: „Výpočetní technika propojená v jediný informační systém.“¹³⁸ Výraz informační systém se vyskytuje ve významu, v jakém je v současnosti využíváno spojení *IT systém*.

64/1992

V čísle 64/1992 zmiňuje článek slovní spojení *výpočetní technika* („Všechno musí být podpořeno dostatečnou výpočetní technikou.“¹³⁹ Spojení vystupuje ve významu, který je podobný významu výrazu IT.

Slovníky:

Zkratku **IT** jsem našel ve slovníku *Nová slova v češtině 2*, slovník neologismů, z roku 2004. Výraz je definován jako zkratka ve významu „informační technologie“ (množné číslo), dále se zde zmiňuje význam jako zkratkové nesklonné adjektivum: „vztahující se k informačním technologiím“.

¹³⁸ MILLER, Petr. Co je a co není záchranná sociální síť. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 8.

¹³⁹ WURMOVÁ, Anna. Dobrá platební podmínka. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 8.

Poukazuje se zde, že původně iniciálová zkratka se vyvíjí ve zkratkové slovo.¹⁴⁰ Ve stejném slovníku jsem našel i heslo **ICT**, definované jako zkratka pro „informační a komunikační technologie“ (opět množné číslo).¹⁴¹

Výraz **informační systém** zmiňuje Akademický slovník cizích slov z roku 1995. Uvádí se zde v rámci hesla **informace**, jakožto odborný výraz z výpočetní techniky: „systém k ukládání a opětovnému získávání, spojování a vyhodnocování informací“.¹⁴²

8) Know-how

Období 1:

64/1992

V čísle 64/1992 se vyskytuje určitý výčet služeb, které jsou dále rozepsány takto: „poskytnutí know-how a technologií, výcvik personálu, atp.“¹⁴³ Dále v článku výraz již nevyskytuje. Domácími výrazy, kterých by se zde dalo užít (*návod*, *postup*) by nebylo docíleno dostatečného sémantického vystižení. Spojení jako *poskytnutí návodu*, *postupu* by nesdělovalo informaci přesně. Anglicismus zde tak vystupuje ve svém tradičním významu.

Období 2:

60/2012

V novějších člancích jsem slovo našel celkem třikrát. První nález jsem učinil v čísle 60/2012 v příloze HN Byznys.

---

¹⁴⁰ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*: 2. 1 vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 182.

¹⁴¹ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*: 2. 1 vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 169.

¹⁴² KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 1. Díl. A-K*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 445 s. ISBN 80-200-0523-4. s. 331.

¹⁴³ (hej). ČSA bez kupónů. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 2.

Píše se zde o „získání technologického know-how“.¹⁴⁴ Význam užitého výrazu je zde stejný, jako v případech uvedených výše. Domácí výrazy by význam plně nevystihovaly.

131/2012

Výraz know-how se vyskytuje dále v čísle 131/2012. V komentáři se hovoří o „přenechání technologického know-how“.¹⁴⁵ Výraz se v článku dále nevyskytuje, ani slovo podobného významu. Význam je opět stejný jako ve výše uvedeném případě.

185/2012

Dále se v čísle 185/2012, v příloze HN Byznys, objevuje věta: „Většina podniků uvedla, že jim v nabídce chybí vhodné a pro ně použitelné know-how nebo využitelná technologie.“¹⁴⁶ Význam užitého výrazu je zde stejný, jako v případě uvedeném výše.

Domácí ekvivalenty

17/1991

V čísle 17/1991 se v článku mimo jiné hovoří o stavební společnosti, která „technickým vybavením a odbornými zkušenostmi splňuje všechny požadavky“.¹⁴⁷ Zde se jedná o situaci, kdy bylo užito pouze domácího ekvivalentu a ne anglicismu. Ve svém významu výraz *know-how* může pokrývat zmiňované spojení výrazů *technické vybavení a odborné zkušenosti*.

---

¹⁴⁴ RADAČIČOVÁ, Simone. Shell podepsal průlomovou dohodu. Bude v Číně těžit plyn z břidlic. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 18.

¹⁴⁵ ANÝŽ, Daniel. Státní tajemství Temelín. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 8.

¹⁴⁶ KEMÉNYOVÁ, Zuzana – DAŇKOVÁ, Julie. Vědecký výzkum je nanic, tvrdí podniky. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 5.

¹⁴⁷ Od tunelů po reaktorové haly. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 7.

Slovníky:

První zmínku o výrazu **know-how** jsem našel ve vydání Slovníku cizích slov z roku 1993, kde je definován jako „znalost, informovanost; souhrn poznatků, receptů, výrobních a obchodních znalostí a postupů získaných dlouholetou zkušeností“.¹⁴⁸ Akademický slovník cizích slov ve svém vydání z roku 1995 navíc dodává, že se jedná o „hospodářský nehmotný statek“ a že výraz spadá do oboru ekonomie.¹⁴⁹ Nová slova v češtině, slovník neologismů (vydáno 1998) zmiňují výraz jako nesklonný a dodávají druhý význam „pravidla a postup při vykonávání nějaké činnosti“, který spadá do běžného vyjadřování.¹⁵⁰

9) Lídr

Období 2:

60/2012

Výraz lídr se vyskytuje v článcích ze současného období. V čísle 60/2012 je ho užito v rozhovoru. Výraz se vyskytuje v této větě: „Mluvili jsme o tom s panem Zdeňkem Tůmou (lídr TOP 09 v Praze)“.¹⁵¹ Výraz se vyskytuje v poznámce redakce. Význam výrazu je zde předvolební lídr, představitel strany, vystupující za ní před volbami, možný budoucí kandidát na primátora. Nejedná se tedy o oblastního předsedu zmíněné strany. U jiného politika bylo například užito spojení *šéf pražské ČSSD*,¹⁵² avšak již ve významu oblastního předsedy.

---

¹⁴⁸ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 120.

¹⁴⁹ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 1. Díl. A-K*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 445 s. ISBN 80-200-0523-4. s. 392.

¹⁵⁰ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologismů*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. 356 s. ISBN 80-200-0640-0. s. 129.

¹⁵¹ HONZEJK, Petr. S odsouzcením ve vládě nebudeme. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 9.

¹⁵² HONZEJK, Petr. S odsouzcením ve vládě nebudeme. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 9.

174/2013

V tomto čísle jsem výraz *lídr* našel mnohem častěji. Důvodem je zde větší frekvence článků pojednávajících o tématu, kde se toto slovo vyskytuje. První nálezy jsou tyto: „S lídry partají či jejich ekonomickými experty bude vždy debatovat skupina osmi manažerů“.¹⁵³ *Lídr* je zde chápán jako představitel strany, opět ne nutně její předseda. Ve stejném významu se zde dále třikrát hovoří o *zástupcích stran* (např.: „Se zástupci politických stran hodláme jednat.“¹⁵⁴). O jednom ze zmíněných politiků se například hovoří jako o „úřadujícím šéfovi ODS“¹⁵⁵. Slovo *lídr* naopak v tomto případě užito není.

V dalším článku se vyskytuje spojení *lídr pravicové koalice*.¹⁵⁶ Význam je zde vedoucí představitel určité koalice stran, ne však její oficiální předseda. Výraz se zde vyskytuje ještě jednou jako *lídr pravice*.¹⁵⁷ Ve významu předsedy vládní strany se v článku dále hovoří jako o *šéfovi strany*.¹⁵⁸ Slovo *lídr* ve spojení *lídr strany* zde tedy v tomto významu není synonymem ke slovu *šéf* ve spojení *šéf strany*.

V rubrice Chlívěk se ve fejetonu vyskytuje výraz *lídr* ve větě: „Kancelář [by] neměl být lídrem politické strany.“¹⁵⁹ V článku se dále slovo, ani jeho synonymum, nevyskytuje. Zde se hovoří o vedoucím představiteli strany a není definováno,

---

¹⁵³ KREČ, Luboš – SURMANOVÁ, Kateřina. Blíží se volby a firmy začínají lobbovat u politiků kvůli daním. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 4.

¹⁵⁴ KREČ, Luboš – SURMANOVÁ, Kateřina. Blíží se volby a firmy začínají lobbovat u politiků kvůli daním. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 4.

¹⁵⁵ KREČ, Luboš – SURMANOVÁ, Kateřina. Blíží se volby a firmy začínají lobbovat u politiků kvůli daním. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 4.

¹⁵⁶ BÝMA, Petr. Favoritem voleb je pravice, byznys chce orientovat na Čínu a Japonsko. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 9.

¹⁵⁷ BÝMA, Petr. Favoritem voleb je pravice, byznys chce orientovat na Čínu a Japonsko. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 9.

¹⁵⁸ BÝMA, Petr. Favoritem voleb je pravice, byznys chce orientovat na Čínu a Japonsko. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 9.

¹⁵⁹ KAMBERSKÝ, Petr. Bush, Klaus, Havel a voličský bod G. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 11.

jedná-li se o jejího předsedu či vedoucí osobnost, ve významu např. představitel strany, který za ni vystupuje.

V rozhovoru s Miroslavou Němcovou se kromě výrazu *lídr* vyskytují i odvozená slova *lídrovství* a *superlídr*, přechýlení *lídryně* a plurál *lídři*. V úvodu je u jména M. Němcové zmiňován přívlastek *hlavní volební lídr ODS*.¹⁶⁰ Nejedná se zde o předsedu strany, slovo vystupuje ve významu hlavního politického představitele, komunikujícího s médii a veřejností a vystupujícího jako případný kandidát na premiéra. Dále se v rozhovoru objevují spojení jako *hlavní lídr občanských demokratů* či prohlášení: „Nejsem typický lídr ...“¹⁶¹, opět ve stejném významu. Samotný výraz po většinu rozhovoru nepřechyluje, i když označuje ženu. Přechýlení se vyskytuje jen jednou v otázce vedoucího rozhovoru: „Teď budete volební lídryní v Praze i pro celou ODS.“¹⁶² V úvodu článku však výraz ve stejném spojení nepřechyluje (*hlavní volební lídr ODS*¹⁶³).

Dále se zde vyskytuje plurál *lídři* („Vidíme svět, kde vládou jen lídři.“¹⁶⁴) Význam výrazu je zde vedoucí představitel. Výraz *superlídr* se vyskytuje v otázce redaktora: „Co nabídnete jako superlídr?“¹⁶⁵ Výraz zde odkazuje na skutečnost dvou „funkcí“ paní Němcové – volební lídr pro Prahu i celou ČR. Nutno dodat, že výrazy *superlídr* a *lídryně* užívá ve svých otázkách pouze tazatel, odpovídající osoba užívá vždy jen nepřechýlené, neodvozené slovo *lídr*. Výraz *lídrovství* už užívá M. Němcová přímo ve své odpovědi, kdy popisuje rozdíly mezi typy vedení, a každé z nich označuje

---

¹⁶⁰ FISCHER, Petr. Nevěřím, že ČSSD udrží komunisty na uzdě. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 12.

¹⁶¹ FISCHER, Petr. Nevěřím, že ČSSD udrží komunisty na uzdě. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 12.

¹⁶² V tisku jsou občas patrný i výraz *leaderkyně*.

¹⁶³ FISCHER, Petr. Nevěřím, že ČSSD udrží komunisty na uzdě. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 12.

¹⁶⁴ FISCHER, Petr. Nevěřím, že ČSSD udrží komunisty na uzdě. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 12.

¹⁶⁵ FISCHER, Petr. Nevěřím, že ČSSD udrží komunisty na uzdě. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 12.

právě tímto slovem. („To je asi lídrovství jiného typu.“¹⁶⁶). O způsobu vedení se dále hovoří takto: „Kolik procent ODS pod vašim vedením získá?“¹⁶⁷ Zde se hovoří opět o způsobu vedení, ne však již s využitím přejatého výrazu.

V rubrice *Leader's Voice* se v komentáři Zdeňka Tůmy vyskytuje výraz *lídr*. Jedná se o spojení „setkání lídrů českého stavebnictví“.¹⁶⁸ Výraz zde vystupuje ve významu vedoucí stavební firmy. Dále se výraz ani jeho domácí ekvivalenty nevyskytují. Za povšimnutí stojí i název samotné rubriky *Leader's Voice*. Vzhledem ke skutečnosti, že se v současných číslech *Hospodářských novin* často vyskytují názvy rubrik v angličtině (např. *Briefing*), není užití tohoto spojení pro *Hospodářské noviny* proto ničím výjimečné. Těžko si lze představit spojení např. *Hlas lídra*.

Domácí ekvivalenty:

17/1991

V dřívějších článcích jsem slovo *lídr* nenašel. V mnoha případech se však vyskytovalo české synonymum *předák*. V čísle 17/1991 se vyskytuje ve dvou článcích. V článku se zde objevuje spojení *předák opozice*.¹⁶⁹ Dále se v článku podobné výrazy již nevyskytují. Ve druhém článku se vyskytují spojení jako *bývalý předák Solidarity* a *vedoucí představitel Solidarity*.¹⁷⁰ Výraz *předák* vždy vystupuje ve významu vedoucí představitel. Oba tyto výrazy se významově blíží anglicismu *lídr*.

---

¹⁶⁶ FISCHER, Petr. Nevěřím, že ČSSD udrží komunisty na uzdě. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 12.

¹⁶⁷ FISCHER, Petr. Nevěřím, že ČSSD udrží komunisty na uzdě. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 12.

¹⁶⁸ TŮMA, Zdeněk. Urychlovač částic a pražský okruh. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 16.

¹⁶⁹ Tak prý to bylo. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 14.

¹⁷⁰ Zaplatí Walesa? *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 14.

231/1991

Podobný případ je patrný i v čísle 231/1991. Zde se v článku opět vyskytují výrazy typu *předák* a *představitel*: *předák Rudých Khmerů* a *nejvyšší politický představitel Rudých Khmerů*.¹⁷¹ Výraz *předák* zde vystupuje ve významu vedoucí osoby.

64/1992

Výrazu *předák* je užito v čísle 64/1992 celkem třikrát. Opět se jedná o jediný užitý výraz v člancích, bez dalších synonym. Jedná se o spojení *labouristický předák*,¹⁷² *předáci muslimů, Srbů a Chorvatů*¹⁷³ a *bývalý východoněmecký předák*¹⁷⁴ (toto spojení je dále vyjádřeno jako *bývalý šéf NDR*.¹⁷⁵)

131/2012

V novějších člancích jsem výraz našel v čísle 131/2012. Zde se hovoří o předákovi opozice. Je zde užito spojení *opoziční předák*.¹⁷⁶ V současné době je v tomto významu častěji užíváno spojení *lídr opozice*.

Slovníky:

Ve významu, v jakém se výraz **lídr** v mé práci vyskytuje, se o něm objevuje první zmínka již v Slovníku cizích slov z roku 1987. Tento význam se vyskytuje v pořadí až jako třetí, avšak konkretizovaný pouze na anglicky hovořící prostředí: „vedoucí osobnost (např. politického hnutí)“. První dva

---

¹⁷¹ (čstk). Donucen opustit Kambodžu. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 14.

¹⁷² (fš). Naprosto nejistý výsledek. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 29.

¹⁷³ Nové kolo rozhovorů. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 31.

¹⁷⁴ Ani Korea, ani Kuba. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 30.

¹⁷⁵ Ani Korea, ani Kuba. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 30.

¹⁷⁶ SOUKUP, Ondřej. Fotbal na Ukrajině vystřídal boje o jazyk. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 6.

významy jsou ze sportovní terminologie: „kůň zpravidla vítězí“ a zastaralý význam „klub, který je tradičně pokládán za nejlepší, za vedoucí“.¹⁷⁷ Pouze tyto dva první významy uvádí Slovník spisovného jazyka českého z roku 1989.¹⁷⁸

Slovník cizích slov ve vydání z roku 1993 již uvádí význam „vedoucí osobnost, tahoun; ve sportu nejlepší hráč družstva“.¹⁷⁹ Dále se výraz objevuje v Akademickém slovníku cizích slov (vydání 1995). Heslo je zde primárně uváděno v anglické formě **leader**, připouští se však i **lídr**. První význam je zde „vůdce nějakého společenství (zájmového, pracovního, politického), předák“.¹⁸⁰

Nová slova v češtině, slovník neologismů, z roku 1998, výraz uvádí jako „vůdčí osobnost, představitel politické strany, sportovního klubu apod.“.¹⁸¹ Ve všech slovnících je vždy primárně uváděn výraz s anglickou formou zápisu **leader**, přičemž české verze **lídr** je vždy uváděná hned za ním.

Nová slova v češtině 2, slovník neologismů, (2004) přidávají i výrazy **leadership** („vedení lidí, vůdcovství v oblasti managementu“),¹⁸² dále výrazy zejména v politické publicistice **lídrovat (leaderovat)**, tedy „být vůdčí osobností, vedoucím představitelem, autoritou (lídrem), adjektivum **lídrovský (leaderovský)** a slovesné substantivum **lídrovství (leaderovství)**, a to „pozice, postavení lídra; vůdcovství“.¹⁸³ Ve všech těchto výrazech je již na prvním místě uváděna česká forma pravopisu.

---

¹⁷⁷ KLIMEŠ, Lumír, *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 790 s. s. 402.

¹⁷⁸ *Slovník spisovného jazyka českého*. H-L. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 594 s. s. 523.

¹⁷⁹ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 139.

¹⁸⁰ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 2. Díl. L-Ž*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 446-834. ISBN 80-200-0524-2. s. 453, 459.

¹⁸¹ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologismů*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. 356 s. ISBN 80-200-0640-0. s. 140.

¹⁸² MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologismů: 2. 1* vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 226.

¹⁸³ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologismů: 2. 1* vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 230.

10) Lobbista, lobbovat, lobbying

Období 2

60/2012

V úvodním textu rozhovoru se v otázkách redaktora vyskytuje výraz *lobbista*. Vždy se jedná o přívlastek (*lobbista Roman Janoušek, lobbista Janoušek*¹⁸⁴). Význam výrazu je zde stejný, jedná se o osobu prosazující vlastní zájem u činitelů, kteří disponují určitými pravomocemi a kompetencemi státní moci.

Ve stejném významu se výraz objevuje i v glose v příloze HN Byznys. Hovoří se zde o „kanceláři známého pražského lobbisty Roberta Pergla“¹⁸⁵ a dále je pak u jednoho jména uveden opět výraz *lobbista* jako přívlastek, je zde však uveden v uvozovkách: „... [server] nestraní ani ‚lobbistovi‘ Ivu Rittigovi.“¹⁸⁶ Důvod uvedení do uvozovek není z kontextu článku znám. Význam výrazu je stejný jako v případě výše.

Kromě obecných substantiv se vyskytují odvozená slova. V komentáři se vyskytuje sloveso *vylobbovat*. Nachází se ve spojení, kde se hovoří o tom, že si „kominíci vylobbovali“¹⁸⁷ určitou věc. Zde je slova užito ve významu prosadit, protlačit či vynutit.

185/2012

V čísle 185/2012 se v rubrice Dopisy a e-maily objevuje slovesné substantivum *lobbying* v reakci jednoho čtenáře. Píše zde o určitém sdružení obcí a měst, jehož smyslem je

---

¹⁸⁴ HONZEJK, Petr. S odsouzcením ve vládě nebudeme. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 9.

¹⁸⁵ PLESL, Jaroslav. Dvojčata z magistrátu, pivo a kostlivec Sazky. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 23.

¹⁸⁶ PLESL, Jaroslav. Dvojčata z magistrátu, pivo a kostlivec Sazky. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 23.

¹⁸⁷ HEŘMÁNEK, Aleš. Státní cejchy na zdi. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 10.

„zajišťovat unescovým městům společnou propagaci a lobbing“.¹⁸⁸ V této souvislosti se zde hovoří o prosazování.

174/2013

Co se týče sloves, v čísle 174/2013 se ve dvou článcích vyskytuje výraz *lobbovat*. První článek má název: „Blíží se volby a firmy začínají lobbovat u politiků kvůli daním.“ Zde se sloveso vyskytuje hned v jeho názvu. Výraz je zde ve významu prosazovat něco někde, tlačít na někoho. Užitý jednoslovný výraz je zde vhodnější a přesně popisuje daný jev. Užití domácího slovního spojení by opticky zabíralo více místa a plně by význam nevystihovalo. V obdobném významu se výraz vyskytuje i dále: „... lobbovat za to, aby se změnil zákon.“¹⁸⁹

Dále se sloveso vyskytuje v článku, kde určitá firma „lobbuje za to, aby se omezil monopol.“¹⁹⁰ Domácí výrazy pro tento případ nejsou zcela výstižné a nenesou potřebný význam.

Domácí ekvivalenty

231/1991

V mých nálezech nelze hovořit o přesných domácích protějšcích, v čísle 231/1991 jsem však našel spojení *parlamentní nátlakové skupiny* („... případné podřízení banky parlamentním nátlakovým skupinám.“¹⁹¹) Hovoří se zde o určité skupině lidí, která se snaží určitými prostředky prosadit své zájmy v určité společnosti. Tento význam se překrývá s významem výrazů *lobbovat* či *lobbing*.

---

¹⁸⁸ BRÜSTLOVÁ, Markéta. Umí Brno opravdu propagovat své kulturní dědictví?. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 12.

¹⁸⁹ KREČ, Luboš – SURMANOVÁ, Kateřina. Blíží se volby a firmy začínají lobbovat u politiků kvůli daním. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 4.

¹⁹⁰ ČTK. Gazprom si otevře dveře na čínský trh. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 22.

¹⁹¹ (ha). Pryč od výkonné moci. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 2.

Slovníky

První slovník, ve kterém jsem výrazy našel, je Slovník cizích slov z roku 1993. Zde se nachází výraz **lobby**, jakožto „předsín, kuloár“. Druhý význam je zde „zájmová skupina nebo seskupení sledující a prosazující společný zájem“. Činnost, definovaná jako **lobbismus** (či **lobbismus**) je definována jako „cílené ovlivňování poslanců, zákonodárné a výkonné moci“. Výraz **lobbying** se zde nenachází.¹⁹²

Akademický slovník cizích slov z roku 1995 přidává výraz **lobbista**, jakožto někdo, „kdo se účastní lobbizmu, člen lobby“.¹⁹³ Lobbismus je zde zařazen do výrazů politických: „systém ovlivňování poslanců ve prospěch určitých skupin“. Našel jsem zde i adjektivum **lobbistický**. Výraz lobby je ve svém druhém významu rovněž ve významu politickém: „lobbismus; skupina, která tento způsob ovlivňování poslanců provozuje; nátlaková skupina (původně v parlamentu) prosazující svoje zájmy zákulisním jednáním“. Třetí význam je „zájmová skupina vlivných osob vůbec“.¹⁹⁴ Novější vydání slovníku (Nový akademický slovník cizích slov z roku 2005) udává navíc sloveso **lobbovat**, ve významu „ovlivňovat veřejné činitele ve veřejném zájmu nebo ve prospěch zájmů určitých skupin“, a výraz **lobbying** („ovlivňování veřejných činitelů (poslanců, úředníků) ve veřejném zájmu nebo ve prospěch zájmů určitých skupin, lobbování, lobbismus“).¹⁹⁵ Nový slovník cizích pro 21. století, vydání 2008, připouští i gramatickou verzi **lobbying**.¹⁹⁶ Slovník spisovné češtiny ve

---

¹⁹² *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 140.

¹⁹³ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 2. Díl. L-Ž*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 446-834. ISBN 80-200-0524-2. s. 464.

¹⁹⁴ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 1. Díl. A-K*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 445 s. ISBN 80-200-0523-4. s. 167.

¹⁹⁵ KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 487.

¹⁹⁶ *Nový slovník cizích slov pro 21. Století*. 1. vyd. Praha: Plot, 2008. 367 s. ISBN 978-80-86523-89-7. s. 208.

svém vydání z roku 2005 hovoří o **lobby**, jako o „nátlakové skupině“.¹⁹⁷

Ve slovníku *Nová slova v češtině* z roku 1998 je kromě výše zmíněných výrazů k nalezení i slovesné substantivum **lobbování**. Slovník ho definuje jako „činnost lobbistů, lobbismus, lobbying.“¹⁹⁸ Novější vydání slovníku (*Nová slova v češtině 2* z roku 2004) navíc zmiňují i adverbium **lobbisticky**, adjektivum **lobbovací** a výraz **lobbistika** („ovlivňování veřejných činitelů při navrhování a přijímání zákonů; ovlivňování veřejných činitelů při prosazování zájmů určitých skupin osob; lobbying“).¹⁹⁹

11) Manažer, management

Období 1:

17/1991

V tomto čísle se vyskytuje substantivum *manažer* v článku, který pojednává o britském bankovníctví. Je zde zmiňován *manažer z Barclays Bank*.²⁰⁰ Význam výrazu je zde člen vedení, vedoucí pracovník, jeden z ředitelů, členů užšího vedení firmy.

231/1991

V rubrice *Do diáře* se vyskytuje adjektivum *manažerský*. Zmiňuje se zde konání semináře, na kterém bude vystupovat

---

¹⁹⁷ *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky: studentské vydání*. 4. vyd. Praha: Academia, 2005. 647 s. ISBN 80-200-1347-4. s. 167.

¹⁹⁸ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. 356 s. ISBN 80-200-0640-0. s. 144.

¹⁹⁹ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*: 2. 1 vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 232.

²⁰⁰ (pp). Elektronické platby: Technický pokrok v britském bankovníctví. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 9.

„průkopník manažerských koncepcí“.²⁰¹ Význam adjektiva zde odkazuje k významu výrazu *manažer*.

64/1992

V čísle 64/1992 se objevuje dvakrát plurální forma *manažeři*. Sekce článku se jmenuje „Úspěšní manažeři“. Výraz se nachází ve větě: „Podnik, kde se na vedení podílejí úspěšní manažeři, má větší šanci dosáhnout prosperity, než podnik pod nekvalifikovaným vedením.“²⁰² Plurální forma *manažeři* zde působí jako synonymum k výrazu *vedení*, ve smyslu řídicí orgán společnosti, podniku. Ač se tedy jedná o plurální formu výrazu *manažer*, neodkazuje zde k většímu počtu *manažerů*, ale k managementu, tedy vedení firmy obecně. Ve zmíněné větě se objevuje rovněž i výraz *vedení*. Vzhledem k tomu že by se ve stejném souvětí vyskytovala shodná slova, je vhodnější využít v jedné části souvětí synonymum. Výraz *vedení* a anglicismus *manažeři* tak ve skutečnosti popisují jednu a tu samou věc. Další věta zde rovněž obsahuje výraz, který působí v pozici synonyma k managementu: „70% podnikového zisku je dáno vhodným řízením.“²⁰³ Jedná se zde o výraz *řízení*.

V tomtéž článku se celkem dvakrát vyskytuje spojení *vedení podniku*. Poprvé je tomu ve výčtu charakteristik podniku a dále pak ve větě: „Kvalitu vedení podniku budu hodnotit jako důležitější.“²⁰⁴ Spojení *vedení podniku* má zde stejný význam, jako výraz *management*. Slovo *management* se přímo objevuje v článku, kde je zmínka o „soukromé střední škole managementu a služeb v Praze 2.“²⁰⁵ Zde text odkazuje

---

²⁰¹ (kv). Do diáře. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 8.

²⁰² DERIAN, Marcel. Nevíte si rady? Poradíme. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 10.

²⁰³ DERIAN, Marcel. Nevíte si rady? Poradíme. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 10.

²⁰⁴ DERIAN, Marcel. Nevíte si rady? Poradíme. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 10.

²⁰⁵ COUFALÍK, Jaromír. Konfrontace se světem. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 7.

na oficiální název instituce, užití domácího výrazu tedy nepřipadá v úvahu.

V tomto čísle se objevuje výraz *manažer* ve spojení „iniciování zájmu manažerů“.²⁰⁶ V kontextu článku je výrazu užit ve významu celkového vedení firmy, jejího řídicího aparátu. Na stejný význam odkazuje i adjektivum *manažerský* ve spojení *manažerské tápání*.²⁰⁷ V kontextu článku odkazuje adjektivum na vedení firmy, řídicí orgán společnosti. Dále se zde vyskytuje substantivum *manažer* ve spojení *americký manažer*.²⁰⁸ Zde má výraz naopak význam vedoucí, ředitel.

Ve stejném článku se kontrastně vyskytují slova *manažment* a *management*.²⁰⁹ Slova jsou užitá dokonce ve stejném slovním spojení po sobě: *americký manažment* a *americký management*. Význam spojení odkazuje na americký způsob vedení firmy. Důvod rozdílného pravopisu je, zdá se, důvodem čistě autorovým. Autorka článku přednáší na VŠE Košice, důvodem zde tedy může být vliv slovenštiny, kde se slovo *management* běžně přepisuje jako *manažment*.²¹⁰ V článku se vyskytuje i spojení *americké řízení*. Jedná se tak o synonymum výrazu *americký management (manažment)*.²¹¹ Autorovi se pravděpodobně zdálo přijatelnější užit anglicismů dvakrát ze tří případů a v zájmu rozličnosti slovní zásoby jednou využít i domácí protějšek.

---

²⁰⁶ ŠAFAŘÍKOVÁ, Vlasta. Zaměstnanci a zaměstnavatelé. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 16.

²⁰⁷ (JA). Nalezená dokonalost?. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 16.

²⁰⁸ (JA). Nalezená dokonalost?. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 16.

²⁰⁹ (JA). Nalezená dokonalost?. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 16.

²¹⁰ Nutno dodat, že ve vedlejším článku, psaném stejnou autorkou jako tento článek, avšak slovensky, se vyskytuje naopak slovo *manager*. Autorka je slovenského původu.

²¹¹ (JA). Nalezená dokonalost?. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 16.

46/1993

V čísle 46/1993 se vyskytuje spojení *manažerské akcie*,²¹² mající význam akcií, které jsou drženy manažery, tedy členy vedení určité firmy. V dalším článku se hovoří o tom, že určitá firma „zaměstnává schopné manažery“.²¹³ Slova *manažeri* je zde užito ve významu konkrétních osob, které jsou členy vedení podniku, ne vedení firmy celkově.

V tomtéž článku je na jiném místě užito anglicismu *management* (Věta: „Podle ujištění managementu ...“²¹⁴). Zde výraz *management* označuje vedení firmy celkově. Ve stejném významu se výraz vyskytuje i v dalším článku ve spojení „nejisté etablování managementu“.²¹⁵ Výrazem je míněno vedení firmy, společnosti, její vrcholný řídicí orgán.

60/1993

V čísle 60/1993 se postupně vyskytují výrazy *manažer* a *management*. Článek zde celkově pojednává o vedení společností. V úvodní části se vyskytuje výraz *manažeri*.²¹⁶ Neodkazuje zde na konkrétní osoby, ale na celkové vedení společnosti, skupinu lidí, kteří vedou podnik, užší okruh lidí s výkonnými pravomocemi nad určitou firmou. V tomto významu se v článku průběžně vyskytují výrazy *výkonné vedení podniku*, *vedení společnosti* a *management*²¹⁷ (ten se vyskytuje ještě celkem pětkrát: „managementy [se] často chovají jako vlastníci“, „vrcholový management musí

---

²¹² DOLEČKOVÁ, Marcela. Kde se bude obchodovat. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 8. březen 1993, roč. 37, č. 46. s. 1, 3.

²¹³ LUKAVSKÁ, Lenka. Se vši vehemencí. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 8. březen 1993, roč. 37, č. 46. s. 3.

²¹⁴ LUKAVSKÁ, Lenka. Se vši vehemencí. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 8. březen 1993, roč. 37, č. 46. s. 3.

²¹⁵ ADAMEC, Milan. Na dopad nové daňové soustavy mají různé podniky různý názor. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 8. březen 1993, roč. 37, č. 46. s. 4.

²¹⁶ ADAMEC, Milan. Řízení privatizovaných podniků a stát. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 26. březen 1993, roč. 37, č. 60. s. 4.

²¹⁷ ADAMEC, Milan. Řízení privatizovaných podniků a stát. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 26. březen 1993, roč. 37, č. 60. s. 4.

vysvětlit“, „tlak na management“, „otázky platu managementu“ a „kontrolovat management“).²¹⁸ Plurál *manažeri* je zde opět dáván do pozice synonyma ke spojení *výkonné vedení podniku*: „Představenstvo [je] složeno ze zástupců vedení podniku (manažerů) ...“²¹⁹ Za zmíněným spojením je uveden v závorce anglicismus jakožto vysvětlivka, či uvedení do problematiky a obeznámení s cizím výrazem. Plurál *manažeri* zde plní funkci synonyma k výrazu *management*, který zde je, jak již uvádím, synonymem k *vedení podniku*.

Výraz *management* se ještě vyskytuje v jiných člancích ve větě „Společný návrh managementu Seatu a Volkswagenu ...“²²⁰ a ve spojení *spekulace managementu*.²²¹ O *managementu* se zde hovoří jako o užším vedení společnosti, jejím výkonném řídicím orgánu. V dalších částech článků se již výraz nevyskytuje, ani jeho domácí protějšek.

Výraz *manažer* se vyskytuje ještě v dalším článku ve spojení „kontrolovat výkonného manažera“.²²² V tomto významu pojednává výraz o konkrétní osobě.

Období 2:

60/2012

V čísle 60/2012 se nachází přechýlení *manažerka* ve spojení *manažerka pro životní prostředí*.²²³ Výraz má zde význam vedoucí s určitým odborným pověřením. Dále se tento výraz v článku vyskytuje celkem třikrát, domácí ekvivalenty jako *ředitelka* či *vedoucí* se zde nevyskytují.

---

²¹⁸ ADAMEC, Milan. Řízení privatizovaných podniků a stát. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 26. březen 1993, roč. 37, č. 60. s. 4.

²¹⁹ ADAMEC, Milan. Řízení privatizovaných podniků a stát. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 26. březen 1993, roč. 37, č. 60. s. 4.

²²⁰ (sk). Restrukturalizace Seatu. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 26. březen 1993, roč. 37, č. 60. s. 13.

²²¹ (ha) – (pra). Bankroty prověří kvalitu podnikání. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 26. březen 1993, roč. 37, č. 60. s. 1, 2.

²²² ADAMEC, Milan. Řízení privatizovaných podniků a stát. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 26. březen 1993, roč. 37, č. 60. s. 4.

²²³ SOU. Švédi šetří, objednávají potraviny na internetu. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 8.

Ve stejném čísle se vyskytuje plurál slova *manažer* ve spojení *realitní manažeři*.²²⁴ Manažery jsou zde míněni členové vedené realitních kanceláří. Slovo zde není užito jako v některých příkladech uvedených výše, tedy jako označení pro management, ale spíše jako větší počet jednotlivých různých manažerů (vedoucích).

Dále jsem našel adjektivum *manažerský*. V článku se vyskytuje ve spojení „obraz člověka s manažerskými schopnostmi“.²²⁵ Adjektivum má zde význam řídící, schopný vedení.

V úvodním článku přílohy HN Byznys se nachází adverbium *manažersky*. V určité větě je popisována firma, které „manažersky vládne“ určitá osoba.²²⁶ Adverbium zde odkazuje na způsob vládnutí (vedení firmy) manažerským způsobem. Tento způsob se vztahuje k významu výrazu *manažer*, tedy vedoucí či ředitel.

131/2012

V čísle 131/2012 jsem našel opět oba výrazy *management* a *manažer*. Výraz *management* se celkem dvakrát nachází v rozhovoru. Hovoří se o přestupu určité osoby z „managementu závodu“ na pozici jeho prezidenta.²²⁷ Osoba tedy působila ve výkonném vedení tohoto závodu, tento domácí ekvivalent se však v rozhovoru nevyskytuje. Podruhé se výraz *management* nachází ve spojení „management [se] změnil“.²²⁸ Píše se zde o změně ve vedení firmy. Dále se výraz vyskytuje

---

²²⁴ LESCHTINA, Jiří. Táhněte do háje (a zpátky). *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 10.

²²⁵ KARTOUS, Bohumil. Dobešův neřízený průlet školstvím. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 11.

²²⁶ KUBÁTOVÁ, Zuzana. Radnice mohou přijít o stamiliony. Firmám, kterým půjčily, hrozí konec. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 15.

²²⁷ VAIDIŠOVÁ, Kateřina. Účast v závodu by měla být dostupnější než nyní. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 16-17.

²²⁸ VAIDIŠOVÁ, Kateřina. Účast v závodu by měla být dostupnější než nyní. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 16-17.

v situaci, kdy je opět užito pouze přejímky *management* („management čelil ostré kritice“²²⁹). Opět se zde hovoří o vedení společnosti.

Výraz manažer se v čísle vyskytuje celkem na třech místech. Poprvé je tomu v místě, kde se píše o tom, že určitý člověk „nepůsobí jen jako manažer“²³⁰. Výrazu je zde užito ve významu ředitel či vedoucí. V článku se výraz již dále nevyskytuje, o stejné osobě se již hovoří, že: „... si sedl do ředitelského křesla.“²³¹ Význam je zde tak stejný, jako při předchozím užití výrazu manažer. V článku, který pojednává o manažerech a vedoucích činitelích firem a podniků se výraz vyskytuje celkem šestkrát. V tomto významu je vždy využito anglického výrazu a ne domácího: „dvě třetiny manažerů“, „45 procent manažerů“, „manažeři mají pocit“, „manažeři ve věku 40 až 45 let“, „noví manažeři“ a „nejen u manažerů“.²³² Hovoří se zde o osobách ve vedoucích funkcích, plurál *manažeři* má zde význam většího počtu jednotlivých manažerů, a není ekvivalentem k výrazu *management* či vedení, jak jsem již zmiňoval v jiném případě. Výraz manažer se vyskytuje ještě v dalším článku ve větě: „Tisk o něm psal jako o nadějném manažerovi.“²³³ Význam je opět stejný. Výraz se v článku dále nevyskytuje, ani jeho domácí ekvivalenty.

185/2012

V čísle 185/2012 se vyskytují obě slova *management* a *manažer*. V článku na titulní stránce přílohy HN Byznys se u

---

²²⁹ CARNEGÝ, Hugh. Bývalý šéf France Telecomu je vyšetřován kvůli vlně sebevražd zaměstnanců. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 21.

²³⁰ MUŽÍKOVÁ, Michaela. Rodák z Prahy dostal do světa baletu i Diora. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 5.

²³¹ MUŽÍKOVÁ, Michaela. Rodák z Prahy dostal do světa baletu i Diora. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 5.

²³² MACHÁLKOVÁ, Jana Touha po změně oboru přichází kolem čtyřiceti let. Hlavně u šéfů. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 25.

²³³ RADAČIČOVÁ, Simone. Nevyzpytatelný mediální magnát, o němž nikdo neví, co si myslí. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 27.

jména osoby nachází spojení *manažer společnosti*.²³⁴ Jedná se zde o vysoce postaveného člena vedení zmíněné firmy, např. ředitele. V dalším článku se hovoří o firmách, které si ve společnosti koupili „manažerskou kontrolu“,²³⁵ a dále o „udržení manažerské kontroly“.²³⁶ Spojením *manažerská kontrola* je míněn vliv určité společnosti na její vedení tím, že jsou do něj dosazeni lidé, s touto společností spříznění. Jedná se o kontrolu pomocí manažerů, tedy vedoucích lidí, kteří společnost řídí.

V dalším článku se nachází celkem dvakrát slovo *manažer* a dvakrát slovo *management*. Hovoří se o tom, že člověk, který „vede Lufthansu“, je „rázný manažer“²³⁷. Význam slova je vedoucí firmy, v tomto případě nejvyšší představitel společnosti. V další větě se zmiňuje, že „manažeri zpytují svědomí“²³⁸. Plurální forma zde naopak označuje širší vedení společnosti, ne např. dva a více generálních ředitelů, ale celé vedení firmy. V tomto významu je v článku na jiném místě užito slova *management*, a to ve větě: „British Airways ořezala management tým, že zjednodušila jeho strukturu.“²³⁹ Slovo zde označuje vedení společnosti a řídicí aparát firmy.

Plurální forma výrazu *manažer* se vyskytuje i v dalším článku. Ve spojení *manažeri ČEZ* je slovo použito ve významu

---

²³⁴ ŠUMBERA, Jan – SCHÖN, Otakar. Nový iPhone 5 je v prodeji a trhá rekordy. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 17.

²³⁵ ČTK. EPH má vstup do slovenského plynárenství přijít na 62 miliard. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 22.

²³⁶ ČTK. EPH má vstup do slovenského plynárenství přijít na 62 miliard. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 22.

²³⁷ LAVIČKA, Václav. Ztrátová Lufthansa uvede na trh nový "low cost". *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 24.

²³⁸ LAVIČKA, Václav. Ztrátová Lufthansa uvede na trh nový "low cost". *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 24.

²³⁹ LAVIČKA, Václav. Ztrátová Lufthansa uvede na trh nový "low cost". *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 24.; V této větě je v článku užito výrazu *managment*. Plně věřím, že se v tomto případě jedná s největší pravděpodobností o editorskou chybu redakce.

vedení firmy.²⁴⁰ V kontextu celého článku je výrazu užito ve stejném významu, jako má výraz management.

Výraz *management* jsem našel dále na dvou místech. Výrazu je užito ve spojení „odborná škola leteckého managementu v Bad Honnefu.“²⁴¹ Jedná se o český překlad názvu německé školy, kde místo využití například spojení *škola leteckého řízení* bylo užito výrazu *management*. Toto slovo se zdá být výstižnější vzhledem k jeho významu (vedení, řízení firmy). Výraz *letové řízení* by mohl být zaměňován s *řízením letového provozu*. Dále se výraz vyskytuje v úvodním článku přílohy HN Byznys. V medailonku osoby se vyskytuje údaj, že tento člověk „řídil desítky projektů pro vrcholový management“.²⁴² Vrcholovým managementem je zde míněno nejužší vedení firmy.

63/2013

V čísle 63/2013 se v příloze HN Byznys vyskytuje přechýlení *manažerka*. U jména ženy, z jejíchž údajů se v článku vychází, je uvedeno, že se jedná o „obchodní manažerku Budějovického Budvaru“.²⁴³ Povoláním je tedy vedoucí či ředitelka. Kromě tohoto článku se výraz vyskytuje především v hlavním tématu čísla, které je nazváno 25 žen českého byznysu. Jedná se o výsledek ankety, ve které redakce: „... pátrá po úspěšných manažerkách.“²⁴⁴ Slovem *manažerky* jsou míněny vysoce postavené ženy na významných funkcích. V rozhovoru s Magdalenou Souček se hovoří o „zviditelnění manažerek“ a

---

²⁴⁰ JKL. – ČTK. Nečas: Dohoda ČEZ s Bruselem bude pro akcionáře výhodná. LAVIČKA, Václav. Ztrátová Lufthansa uvede na trh nový "low cost".

Hospodářské noviny. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 21.

²⁴¹ LAVIČKA, Václav. Ztrátová Lufthansa uvede na trh nový "low cost".

Hospodářské noviny. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 24.

²⁴² KUBÁTOVÁ, Zuzana. Skončili dva lidé klíčoví pro český vývoz, šéf exportní banky i EGAP. *Hospodářské noviny*. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185. s. 17.

²⁴³ PETR, Miroslav. Prodeje pivovarů zachraňuje export. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 18.

²⁴⁴ 25 žen českého byznysu, *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 26.

„vnímání manažerek“.²⁴⁵ Je patrné, že plurální forma od ženského tvaru *manažerky* označuje větší počet žen na vyšších funkcích. Na druhou stranu, plurální forma slova *manažer* (jak je uvedeno výše) inklinuje spíše k tomu označovat celkové vedení společnosti, ne větší počet jednotlivců, ale celkovou skupinu, ve které se teoreticky může nacházet i žena. V rozhovoru je dále uváděn výraz *manažer*, opět ve významu vedoucí, ředitel.²⁴⁶ Do protikladu slova *manažerka* je v tomto článku postaveno slovo *šéf-muž*. Je ho užito ve větě: „Někdy dokážou vypiplat manažera i z člověka, nad kterým by šéf-muž zlomil hůl.“²⁴⁷ Výraz *šéf-muž* má zvýraznit manažerskou pozici, obsazenou výhradně mužem. Slovo *manažer* by zde nebylo patrně dostačující. Slovo *manažerka* je dále v článku obsaženo ještě ve spojení „podnikatelky či manažerky dosáhly“.²⁴⁸

V následujícím článku se hovoří o tom, že „porota vyhodnotila 90 manažerek“.²⁴⁹ Hovoří se o několika jednotlivých manažerkách, vedoucích představitelkách určitých společností. Dále se slovo *manažerka* vyskytuje v komentáři (spojení *úspěšná manažerka* a *česká manažerka*²⁵⁰). Ve všech situacích se nachází ve významu žena na pozici vedoucí, ředitelky. Kromě této přílohy se výraz *manažerka* v plurálu

---

²⁴⁵ HORÁKOVÁ, Petra. Kdo chce nahoru, musí se hodně učit, tvrdě pracovat, ale také být pokorný. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 26-27.

²⁴⁶ HORÁKOVÁ, Petra. Kdo chce nahoru, musí se hodně učit, tvrdě pracovat, ale také být pokorný. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 26-27.

²⁴⁷ HORÁKOVÁ, Petra. Kdo chce nahoru, musí se hodně učit, tvrdě pracovat, ale také být pokorný. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 26-27.

²⁴⁸ HORÁKOVÁ, Petra. Kdo chce nahoru, musí se hodně učit, tvrdě pracovat, ale také být pokorný. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 26-27.

²⁴⁹ HORÁKOVÁ, Petra. I díky oborovým žebříčkům se loni v anketě objevilo devět nových tváří. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 27.

²⁵⁰ JAŠMINSKÝ, Martin. Role žen ve vrcholovém byznysu roste. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 27.

vyskytuje na titulní straně v podobě upoutávky na články patřící do tématu „Manažerky roku“.²⁵¹

Slovo *manažer* se vyskytuje v glose Jindřicha Šídla, kde glosátor žádá určité politiky, aby se: „ ... vrátili do svých funkcí primátora a jeho manažera.“²⁵² Slovo *manažer* tak zde přímo neoznačuje vedoucího člověka, ředitele, ale v přeneseném významu někoho, kdo někoho vede, řídí.

174/2013

V čísle 174/2013 se vyskytuje výraz *manažer* ve větě: „S lídry partají bude debatovat skupina osmi manažerů.“²⁵³ Slovo je zde chápáno ve významu vedoucí, ředitel společnosti. Dále se slovo *manažer* vyskytuje v příloze HN Byznys v článku s názvem: „Šéfa Pilsen Steel nahradí ruský manažer.“²⁵⁴ V článku se výraz vyskytuje celkem třikrát. *Manažer* je zde staven do pozice synonyma ke slovu *šéf*. Kromě názvu článku se výraz *manažer* objevuje ještě ve větě: „Po českém šéfovi má vést reorganizaci firmy ruský manažer.“²⁵⁵ Hovoří se tak o stejné funkci s použitím rozdílných výrazů. Dále je slovo *manažer* zmíněno ve větě: „Propouštění manažerů ruský majitel odmítl.“²⁵⁶ *Manažery* je v tomto případě míněno širší vedení firmy, ne konkrétní osoby a funkce.

Ve stejném čísle se dále anglicismus *manažer* vyskytuje celkem čtyřikrát v těchto spojeních: „manažeři přiznávají“, „manažer banky Zurich Financial Services“, „manažeři se

---

²⁵¹ Manažerky roku, *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 1.

²⁵² ŠÍDLO, Jindřich. Omluva MUDr. Pavlu Bémovi a JUDr. Romanu Janouškovi. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 28.

²⁵³ KREČ, Luboš – SURMANOVÁ, Kateřina. Blíží se volby a firmy začínají lobbovat u politiků kvůli daním. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 4.

²⁵⁴ LUKÁČ, Petr, Šéfa Pilsen Steel nahradí ruský manažer, *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 17.

²⁵⁵ LUKÁČ, Petr, Šéfa Pilsen Steel nahradí ruský manažer, *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 17.

²⁵⁶ LUKÁČ, Petr, Šéfa Pilsen Steel nahradí ruský manažer, *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 17.

obávají“ a „dar z nebes pro manažery“.²⁵⁷ Zmíněné výrazy v plurálu vždy označují seskupení několika představitelů různých firem, výraz manažeri zde tedy neoznačuje celistvé vedení, ale větší počet několika např. ředitelů z různých firem. Výraz v singuláru označuje pozici, kterou daná osoba zastává, tedy ředitele konkrétní firmy.

Dále se zde vyskytuje výraz management, a to ve spojení „management firem Pirelli a RCD“ a „nový management Generalli prohlásil“.²⁵⁸ V těchto významech slovo vždy označuje celé vedení zmíněných společností.

Ve stejném čísle se v komentáři vyskytuje adjektivum *manažerský* ve spojení „dvě potírající se manažerské třídy“.²⁵⁹ Adjektivum označuje vlastnost vztahující se k manažerům, tedy k vedoucím a ředitelům firmy. Dále se zde vyskytuje spojení „počet manažerek se zvýšil“.²⁶⁰ Slovo zde vystupuje ve významu žen, které zastávají funkci ředitelek firmy.

Domácí ekvivalenty

17/1991

V čísle 17/1991 se nachází několik užití domácích výrazů a spojení v místech, která se ve svém významu blíží, či přímo odpovídají významům výše popisovaných anglicismů. Objevují se vždy samostatně, bez následného využití těchto anglicismů dále v článku.

---

²⁵⁷ SANDERSONOVÁ, Rachel. Italský svět zasvěcenců a tajných vazeb mezi firmami začíná odcházet do minulosti. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 21.

²⁵⁸ SANDERSONOVÁ, Rachel. Italský svět zasvěcenců a tajných vazeb mezi firmami začíná odcházet do minulosti. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 21.

²⁵⁹ BEJČEK, Josef. Dívčí válka o dívčí kvóty ve firmách. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 11.

²⁶⁰ BEJČEK, Josef. Dívčí válka o dívčí kvóty ve firmách. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 11.

V článku se zmiňuje se, že „členové vedení firmy řekli“.²⁶¹ Spojení *členové vedení firmy* zde odpovídá významu spojení *členové managementu (firmy)* či kratěji *management*. V dalším článku se píše o tom, že určitý člověk pracoval v podniku „jako vedoucí“.²⁶² Vzhledem k tomu, že se jedná o malou prodejnu, hodí se více užití výraz *vedoucí*, než *manažer*. Druhý nález je spojení „většina lidí ve vedení podniku“.²⁶³ Opět se zde hovoří o stejném podniku, nedošlo však k užití cizího výrazu *management*.

Nutno dodat, že se ve dvou člancích vyskytuje spojení *ředitel podniku*.²⁶⁴ Některé společnosti oficiálně nazývají své nejvyšší představitele titulem *ředitel*, jeho nahrazení *manažerem* by tak bylo chybou autora článku.

V několika člancích se také vyskytuje spojení *vedení*. Poprvé je tomu ve větě „vedení chtělo dostat banku na stejnou úroveň“.²⁶⁵ Stejný případ je dále ve větě: „V současné době jedná vedení společnosti se státními a jinými institucemi.“²⁶⁶ V těchto případech bylo opět použito českého domácího spojení *vedení společnosti* místo spojení *management společnosti*.

231/1991

V čísle 231/1991 se nachází několik užití domácích výrazů a spojení bez užití anglicismů. Užito je opět spojení *členové vedení*. Je tomu ve větě: „... sdělil to v Moskvě jeden z členů

---

²⁶¹ (az). Vzdělávání auditorů. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 3.

²⁶² (rú). Mít požitky z práce. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 7.

²⁶³ (rú). Mít požitky z práce. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 7.

²⁶⁴ DRÁBOVÁ, Alena. Zelenina a hokej. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 7; Zůstanou léky u výrobců. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 7.

²⁶⁵ ALFÄRSVÄRLDEA, Ronald Ragerfjäll. Hotovost je králem. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 9.

²⁶⁶ (le). Renault snižuje počet zaměstnanců. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 10.

vedení [banky].²⁶⁷ Dále se píše o *ředitelích*: „V největší finské bance Kansallis musel odstoupit ředitel.“²⁶⁸ „V pátek se stal rovněž jedním z obviněných ředitel firmy Equidesa.“²⁶⁹ Výraz ředitel je v těchto případech konkrétnější než manažer, jelikož označuje určitou konkrétní pozici.

Vyšší vedení firmy je zde označováno plurální formou *šéfové*. Píše se, že „rozhodnutí šéfů Škody musí ještě potvrdit česká vláda“.²⁷⁰ Není zde užito anglické přejímky, ale relativně zdomácnělé přejímky francouzské. O vedení firmy se hovoří i v dalším článku, ve větě: „... dohoda mezi vedením společnosti a jejími odborovými předáky.“²⁷¹

64/1992

V čísle 64/1992 se nacházejí česká spojení: *vedoucí pracovníci správy akciové společnosti*²⁷² a *vedení Dopravního podniku*.²⁷³ Hovoří se zde o vedení společnosti, tedy o managementu, ačkoli nedošlo k užití tohoto anglicismu.

46/1993

V čísle 46/1993 se v článku vyskytuje výraz *vedení* ve významu vedení společnosti. Je tomu tak ve větě: „Čas tlačí vedení Škody ...“²⁷⁴ Výrazu management opět užito není.

---

²⁶⁷ (čstk). První obchody ještě letos?. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 9.

²⁶⁸ (KC). Skandinávské banky žádají státní pomoc. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 9.

²⁶⁹ SKLENKA, Miloš. Ministr daňovým podvodníkem. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 10.

²⁷⁰ (čstk). O spolupráci Škoda–Siemens. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 14.

²⁷¹ VOHLMUTH, Ivan. Vývoj na trhu akcií. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 16.

²⁷² Místo dotací snížení úroků. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 2.

²⁷³ ŠTRÉGL, Richard. Nové vozy pro pražské metro. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 3.

²⁷⁴ (hej). Pozemky ohrožují plány Škody – VW. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 8. březen 1993, roč. 37, č. 46. s. 2.

60/2012

Ve druhém období jsou rovněž články, ve kterých se vyskytují pouze domácí ekvivalenty. Jedná se většinou o ta spojení, která domácí ekvivalent vyžadují, stejně jako tomu bylo v některých případech z prvního období. Pro příklad uvádím nálezy z čísla 60/2012. V případě výrazu *manažer* se jedná například o názvy oficiálních funkcí (např. spojení *generální ředitel developerské firmy, ředitel firmy, technický ředitel*,²⁷⁵ *vrchní ředitel*²⁷⁶ a *ředitel společnosti*²⁷⁷). V případě *managementu* se hovoří o vedení státních instituce a politické strany (*vedení Národního parku Šumava*,²⁷⁸ *vedení VV*²⁷⁹), kde se užívání výrazu *management* není zažité a v tisku se spíše neužívá.

Slovníky:

Slovo **manažer** není pro český jazyk slovem novým, Slovník spisovného jazyka českého ho zmiňuje již ve svých vydáních z let 1960 a 1989, kde je shodně popisován jako „obchodní vedoucí sportovních nebo uměleckých podniků v buržoazní společnosti“, též „ředitel výroby filmů“.²⁸⁰ Slovník zmiňuje adjektivum **manažerský**, vztahující se k manažerovi a substantivum **manažerství**, jakožto „povolání a činnost

---

²⁷⁵ LUKÁČ, Petr – MAREČKOVÁ, Martina. Pronajmout dům či byt bude složitější a dražší. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 1, 6-7.

²⁷⁶ ELIÁŠOVÁ, Kateřina – DAŇKOVÁ, Julie. Nového ministra česká střet s TOP 09. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 4.

²⁷⁷ MAREČKOVÁ, Martina. Je to všechno jen dobrý byznys pro auditory. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 7.

²⁷⁸ KEMÉNYOVÁ, Zuzana. Tetřevům kácení nevadí, tvrdí správa Šumavy. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 4.

²⁷⁹ HONZEJK, Petr. S odsouzcením ve vládě nebudeme. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 9.; VV – zkratka politické strany Věci veřejné.

²⁸⁰ *Slovník spisovného jazyka českého*. M-O. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 637 s. s. 21; *Slovník spisovného jazyka českého*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960, 1311 s. 1170.

manažera“.²⁸¹ Ve vydání z roku 2005 Slovník spisovné češtiny již zmiňuje i druhý význam: „odborník v řízení podniku“. Význam již není konkretizován do určitých oborů. Zároveň zmiňuje i výraz **management** jako „systém a způsob řízení a kontroly podniku, manažerství“ a dále „skupina osob toto provádějící“.²⁸² Pro poznámku dokládám, že ve Stručném etymologickém slovníku jazyka českého z roku 1968 je výraz psán již ve tvaru **manažer**, ne **manager**.²⁸³

Akademický slovník cizích slov z roku 1995 zmiňuje výrazy **management** jako „systém a metody řízení podniku placenými zaměstnanci, manažery“, dále „vedení, skupina manažerů“. Výraz **manažer** popisuje jako „vedoucí řídící pracovník podniku“ a „organizační pracovník sportovních a uměleckých podniků“, odvozené adjektivum je **manažerský**. Dále zmiňuje výrazy **managing**, **manažerismus** a **manažerství**.²⁸⁴ Nový akademický slovník cizích slov z roku 2005 zmiňuje navíc výrazy **managing**, **managing**, **manažerka**, **manažerismus**, **manažerovat** a **manažerství**.²⁸⁵

Nové slovníky (Slovník cizích slov pro nové století z roku 2002 a Nový slovník cizích pro 21. Století z roku 2008) připojují k prvnímu významu slova **manažer** („řídící pracovník“) i druhý význam: „osoba pověřená organizační a obchodní stránkou sportovní nebo kulturní činnosti“.²⁸⁶ Je zde

---

²⁸¹ *Slovník spisovného jazyka českého*. M-O. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 637 s.. s. 21; *Slovník spisovného jazyka českého*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960, 1311 s. 1170.

²⁸² *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky: studentské vydání*. 4. vyd. Praha: Academia, 2005. 647 s. ISBN 80-200-1347-4. s. 172.

²⁸³ HOLUB, Josef. *Stručný etymologický slovník jazyka českého se zvláštním zřetelem k slovům kulturním a cizím*. 2. rozš. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978. 527 s. s. 301.

²⁸⁴ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 2. Díl*. L-Ž. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 446-834. ISBN 80-200-0524-2. s. 477.

²⁸⁵ KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 501.

²⁸⁶ LINHRART, Jiří a kol. *Slovník cizích slov pro nové století: základní měnové jednotky: abecední seznam chemických prvků: jazykovědné pojmy: 30 000 hesel* Litvínov: Dialog, 2002. 412 s. ISBN 80-85843-61-7. s. 236.; KRAUS, Jiří

stále patrné začleňování výrazu do určité sféry, zatímco je z výzkumu patrné, že výraz již prostoupil i do jiných vrstev.

Co se týče formy psaní, je slovo manažer vždy psáno v české formě, pouze Slovník cizích slov z roku 1985 zmiňuje i variantu **manažer**.²⁸⁷

Publikace Nová slova v češtině ve vydání z roku 1998 uvádí navíc i výrazy odvozené: **managementový, managering, managing,** dále pak **manažerismus, manažerka, manažerovat, manažersky, manažerský** a **manažerství**,²⁸⁸ doplněný ve vydání z roku 2004 o výrazy **manažování** a **manažovat**.²⁸⁹

12) Mentoring

Období 2:

63/2013

Zmíněná slova se vyskytují v čísle 63/2013, a to na dvojstraně věnující se hlavnímu tématu přílohy HN Byznys, tedy TOP 25 žen českého byznysu. V rozhovoru s Magdalenou Souček se vyskytují výrazy *mentor, mentorka, mentee* a *mentoring*. Redaktor zmiňuje, že zmíněná osoba je „mentorkou programu Odyssea“.²⁹⁰ Výraz *mentorka* je zde chápán ve smyslu člověka poskytujícího osobnostní podporu, poradenství a osobní vedení. Slova *mentor* a *mentorka* se dále v článku vyskytují ještě jednou.

---

a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 501.; *Nový slovník cizích slov pro 21. Století*. 1. vyd. Praha: Plot, 2008. 367 s. ISBN 978-80-86523-89-7. s. 214.

²⁸⁷ KLIMEŠ, Lumír, *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. 790 s. s. 426

²⁸⁸ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. 356 s. ISBN 80-200-0640-0. s. 151, 152.

²⁸⁹ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů: 2. 1* vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 240, 241.

²⁹⁰ HORÁKOVÁ, Petra. Kdo chce nahoru, musí se hodně učit, tvrdě pracovat, ale také být pokorný. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 26-27.

Dále se ve stejném článku hovoří o „mentoringu v programu Odyssea“.²⁹¹ Mentoring je zde tedy již konkrétní činnost zmíněné mentorky a významově by se mohl lišit od zdánlivého synonyma *mentorování*. Výraz *mentorování* lze chápat jako pouhé vedení, poučování či podpora, zatímco výraz *mentoring* již odkazuje na svoji odbornost a vyšší úroveň činnosti. O výrazu *mentoring* ve významu provádění činnosti mentora hovoří sama zpovídaná osoba v jedné ze svých odpovědí: „Můj mentoring je o tom, že se bavíme o věcech a situacích, které vznikají dnes a denně a které potřebuje takzvaná mentee řešit.“²⁹² V této větě je rovněž užito i výrazu *mentee*, což je tedy osoba, která je "mentorována". Při užití výrazu např. *chránělec* by opět nebylo dosaženo stejného významu, jako při užití výrazu *mentee*. Jedná se o slovo užívané v určitém oboru, proto domácí výrazy jako *mentorovaná osoba*, *podřízený/á* či *student/ka* nenesou potřebný sémantický význam.

V další části článku se objevuje slovo *mentor* a dále pak výraz *mentoring*, a to ve větě: „Onen mentoring obohacuje i mě.“²⁹³ Sama osoba, s níž je vedeno interview, o své činnosti hovoří jako o *mentoringu*, ne o *mentorování*. Dále říká: „Mentoruji také své kolegy.“²⁹⁴ Toto slovo je odvozeno od základu *mentorovat*, kterého zde užito není. Osoba tedy *mentoruje*, ale činnost, kterou provádí, se již nazývá *mentoring*. Stejně užití těchto slov je i v komentáři redaktora. Hovoří zde dále o úspěšných manažerkách, které „mentorují“ a „koučují“,

---

²⁹¹ HORÁKOVÁ, Petra. Kdo chce nahoru, musí se hodně učit, tvrdě pracovat, ale také být pokorný. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 26-27.

²⁹² HORÁKOVÁ, Petra. Kdo chce nahoru, musí se hodně učit, tvrdě pracovat, ale také být pokorný. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 26-27.

²⁹³ HORÁKOVÁ, Petra. Kdo chce nahoru, musí se hodně učit, tvrdě pracovat, ale také být pokorný. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 26-27.

²⁹⁴ HORÁKOVÁ, Petra. Kdo chce nahoru, musí se hodně učit, tvrdě pracovat, ale také být pokorný. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 26-27.

a že: „... mentorkami je mnoho žen, které uspěly právě v žebříčku TOP 25 žen.“²⁹⁵

Domácí ekvivalenty

64/1992

Co se týče čísel z prvního období, našel jsem několik článků, v nichž se vyskytují výrazy jako *lektor* či *lektorská činnost*.²⁹⁶ Žádné z nich ve svém zde užitém významu neodpovídá významu slova *mentoring*. Tomuto významu se částečně přibližuje užití výrazu *lektor* v čísle 64/1992 ve spojení „série přednášek z úst zahraničních lektorů“.²⁹⁷ Lektor je zde vnímán jako osoba, která přednáší na určité téma, nestará se však o konkrétní osoby během určité části jejich profesní dráhy, jak je tomu u mentora. O lektorské činnosti se hovoří ve stejném čísle v rubrice Do diáře. Zde je zmínka o „pětidenním semináři pro zájemce o lektorskou činnost a pro lektory“.²⁹⁸ Lektorskou činností je zde míněno opět přednášení, ovšem dlouhodobějšího rázu, opět však pro více lidí, ne pro jednotlivce.

Slovníky:

Ve významu, který je patrný ve výše uvedených výrazech, jsem heslo našel v Novém akademickém slovníku cizích slov z roku 2005. Kromě již zažitého významu („někdo, kdo mentoruje, karatel, mravokárce“²⁹⁹) je u hesla **mentor** i význam č. 2.: „někdo, kdo osobně někoho vede a zaučuje v nějakém

---

²⁹⁵ JAŠMINSKÝ, Martin. Role žen ve vrcholovém byznysu roste. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 27.

²⁹⁶ WURMOVÁ, Anna. Dobrá platební podmínka. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 8.

²⁹⁷ LAVIČKA, Václav. Přístup na mezinárodní trhy – vzpruha pro soukromý sektor. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 26.

²⁹⁸ (tes). Do diáře. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 12.

²⁹⁹ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 2. Díl*. L-Ž. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 446-834. ISBN 80-200-0524-2. s. 489.

oboru“.³⁰⁰ Rovněž se zde nachází i výraz **mentoring**, jakožto „osobní vedení, předávání rad a zkušeností, poskytované zkušeným odborníkem tomu, kdo začíná pracovat v nějakém oboru“.³⁰¹ Heslo **mentorovat** zde má význam stejný jako ve vydání z roku 1995: „při každé příležitosti poučovat, kárat, napomínat“.³⁰²

Nová slova v češtině 2, slovník neologismů, z roku 2004 uvádějí více hesel odvozených od slova mentor, které nesou nové významy. Prvním je výraz **mentee**, „začínající pracovník v určité profesi, který je veden, školen mentorem“, užívaný v oblasti lidských zdrojů a personalistiky. Nový významem slova **mentor** (s přechýlením **mentorka**) je zde „rádce, školitel začínajícího pracovníka v určité profesi“, opět užívané ve stejné oblasti jako mentee. Dále se zde vyskytuje **mentoring**, jakožto „předávání pracovních a osobních znalostí, zkušeností, rad začínajícímu pracovníkovi v určité profesi zvoleným mentorem; taková forma vzdělávání zaměřená na profesní a osobní rozvoj pracovníka“ (opět stejný obor). Ke slovu je zde uvedena i česká verze **mentorování** a adjektivní formy **mentoringový** a **mentorovací**. Sloveso, které jsem zde našel, je **mentorovat**, tedy „předávat své pracovní a osobní zkušenosti začínajícímu pracovníkovi; působit jako mentor někoho“.³⁰³

---

³⁰⁰ KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 514.

³⁰¹ KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 514.

³⁰² KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 2. Díl. L-Ž*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 446-834. ISBN 80-200-0524-2. s. 489.; KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 514.

³⁰³ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologismů: 2. 1* vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 253.

13) Koučing, koučka

Období 2:

63/2013

Výraz *koučing* se objevuje jakožto slovo mající význam téměř stejný jako výše zmíněný *mentoring*.³⁰⁴ Slovo je užito v komentáři redaktora k žebříčku TOP 25 žen. Hovoří zde o úspěšných manažerkách, které „mentorují“ a „koučují“.³⁰⁵ Zmíněný výraz odkazuje k výrazu *koučing*. Tradiční význam slova *koučing* (spíše ve formě *koučování*) je spojován s trénováním či vedením sportovního týmu. V tomto významu zde tento výraz není užíván a objevuje se ve významu zcela novém. Zajímavý je rovněž pravopis slova, který vychází z již dávno přejatého slova *kouč*. I když je tak slovo *koučing* v domácím prostředí přejímka nová, nebyla přejata ve své původní anglické formě *coaching*.

131/2012

Ve své tradičním významu jsem výraz *kouč* našel na několika místech. Ve významu trenér sportovního mužstva jsem našel například v čísle 131/2012. Poprvé v rozhovoru v rubrice 48 hodin, přímo v jeho názvu: „Kouč Slavie chce ještě dva hráče.“³⁰⁶ V článku se dále hovoří již o trenérovi. Podruhé jsem výraz našel v jiném článku, ve větě: „Pod novým koučem zlepšil servis ...“³⁰⁷ Výraz se v článku dále nenachází.

Tento význam výrazu *kouč* není pro mou práci stěžejní, zajímavé je však užití ženského přechýlení *koučka* ve významu souvisejícím s mentoringem a vedením lidí. V tomto významu

---

³⁰⁴ Z tohoto důvodu řadím část 13) *Koučing, koučka* hned za 12) *Mentoring*, i když po sobě výrazy abecedně nenásledují.

³⁰⁵ JAŠMINSKÝ, Martin. Role žen ve vrcholovém byznysu roste. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 27.

³⁰⁶ KAY. Kouč Slavie chce ještě dva hráče. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 12.

³⁰⁷ ŠENK, Michal. Federer změnil hru a zase vládne. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 14.

jsem výraz našel právě v čísle 131/2012. Článek zde pojednává o mentorování a poradenství vysoce postavených lidí, kteří chtějí změnit zaměstnání. V souvislosti s tím jsou zde zmíněny názory a popis práce určité mentorky, která je v článku celkem pětikrát zmiňována jako *koučka*: (např.: „... říká koučka.“ nebo „... vysvětluje koučka.“³⁰⁸). Výrazy typu mentorka, poradkyně či lektorka se v článku nevyskytují, pokaždé je zmiňován výše zmíněný výraz.

Slovníky:

Ve významu, v jakém se zde výraz **koučing** vyskytuje, jsem heslo našel ve slovníku *Nová slova v češtině 2*, slovník neologismů, z roku 2004. Zde je upřednostňována jeho česká verze, zmíněna je i anglicky psaná verze slova **coaching**. U hesla je zmíněno, že se vyskytuje ve svém novém významu, a to v podnikové sféře, jakožto „dovedné vedení pracovního týmu, jednotlivých osob sledující zvýšení jejich profesionality a výkonnosti a tím také prosperity firmy“, dále pak v psychosociologickém poradenství „metoda vytváření takové dovednosti“.³⁰⁹ Jako podobný výraz je zde zmiňováno **koučování**. Objevují se zde i adjektivní formy **koučinkový**, **koučingový**; **koučovací** a **coachovací**. Dále se vyskytují i hesla **koučovat**, rovněž jako slovo s novým významem a variantou **coachovat**, popisované jako: 1. „(koho, co) vést ve firmě, organizace pracovní týmy, pracovníky s cílem zvýšit jejich profesionalitu a výkonnost a tím také prosperitu firmy“; 2. „odborně se zabývat koučováním“ a heslo **kouč** v novém významu, variantou **coach** a popisem 1. „kdo je ve firmě,

---

³⁰⁸ MACHÁLKOVÁ, Jana. Touha po změně oboru přichází kolem čtyřiceti let. Hlavně u šéfů. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 25.

³⁰⁹ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologismů*: 2. 1 vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 71.

organizaci pověřen koučováním“; 2.“odborník na koučování, školitel“.³¹⁰

Výraz **koučing** (a **coaching**) jsem našel také ve vydání Slovníku cizích slov z roku 1993, avšak ve svém původním významu „vedení sportovního družstva při utkání“.³¹¹ Ani současná vydání slovníku s tímto druhým významem nepočítají.³¹² Ženské přechýlení **koučka** jsem ve slovnících nenašel vůbec.

14) Summit

Období 1:

46/1993

V čísle 46/1993 se výraz *summit* vyskytuje ve dvou článcích. V prvním se hovoří o „summitu ES v Kodani“³¹³, jiná synonyma se v článku již dále nevyskytují. V dalším článku se nejprve hovoří o „setkání amerického prezidenta Billa Clintona s nejvyšším ruským představitelem Borisem Jelcinem“, dále se v článku celkem třikrát píše o této schůzce jako o *summitu* („summit se bude konat“, „účast na summitu“ a „nadházející summit“) ³¹⁴. Je tedy patrné, že zde převládá užívání výrazu *summit* před výrazem setkání, které je zde zmíněno minimálně.

60/1993

V čísle 60/1993 se v článku vyskytuje výraz celkem dvakrát. Ve svém významu se v celém článku průběžně střídá

---

³¹⁰ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů: 2. 1* vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 214.

³¹¹ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 130.

³¹² LINHRART, Jiří a kol. *Slovník cizích slov pro nové století: základní měnové jednotky: abecední seznam chemických prvků: jazykovědné pojmy: 30 000 hesel* Litvínov: Dialog, 2002. 412 s. ISBN 80-85843-61-7. s. 55

³¹³ Bez harmonogramu. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 8. březen 1993, roč. 37, č. 46. s. 14.

³¹⁴ B. Clinton chce podpořit ruského prezidenta. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 8. březen 1993, roč. 37, č. 46. s. 14.

s výrazem *schůzka*, kterého je celkově užíváno častěji (celkem čtyřikrát). Slovní spojení, ve kterých je výrazů užíváno, jsou *schůzka prezidentů*, *schůzka ve Vancouveru*, *vancouverská schůzka*, *vrcholná schůzka*, *summit Jelcin-Clinton* a *konání summitu*.³¹⁵ Výraz *summit* zde plní funkci synonyma, které je užito spíše z estetických důvodů, aby se výraz *schůzka* stále neopakoval. Zde je tedy naopak patrnější užívání domácího výrazu. *Summit* vystupuje ve stejném významu jako v prvním příkladu.

Období 2:

131/2012

V čísle 131/2012 se slovo vyskytuje v komentáři. V prvním nálezu ho bylo užito celkem dvakrát, domácího ekvivalentu nebylo užito vůbec. Výraz se nachází ve spojeních *výsledek summitu* a *jednání v rámci summitu*.³¹⁶

Dále bylo výrazu užito v úvodním článku přílohy HN Byznys. Dvakrát je užito spojení *summit EU*.³¹⁷ Dále se již výraz nevyskytuje, v článku se však nachází spojení „*schůzka ministrů financí eurozóny*“,³¹⁸ přičemž takovéto schůzky jsou často označovány rovněž jako *summit*. Zde bylo užito domácího výrazu *schůzka*. Ve všech uvedených případech má výraz stejný význam.

174/2013

Slovo *summit* se v tomto čísle vyskytuje vždy ve významu sjezd, či setkání. Ve článku se objevuje výraz *summit EU*.³¹⁹

---

³¹⁵ BUSCHOVÁ, Květa. Víc než obvyklé jednání. *Deník pro ekonomiku a politiku*, 26. březen 1993, roč. 37, č. 60. s. 14.

³¹⁶ MOKRÁŠ, Luboš. Bankovní unie? Zatím jen nápad... *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 9.

³¹⁷ VAINERT, Luděk. Chybný citát oslabil důvěru v eurozónu. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 15.

³¹⁸ VAINERT, Luděk. Chybný citát oslabil důvěru v eurozónu. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 15.

³¹⁹ ŠÍDLOVÁ, Tereza. Řečník Klaus vydělává na své euroskepsi i odporu k ekologii. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 2-3.

V dalším článku se vyskytují spojení *summit G20*, *summit zemí skupiny G20* a samotný výraz *summit*, který však odkazuje na zmíněné setkání skupiny G20.³²⁰ Zároveň je zde předchozí *summit* skupiny G8 zmiňován jako „vrcholná schůzka osmi nejvyspělejších zemí“.³²¹ Aby se předešlo nadužívání slova *summit*, je zde užito domácího výrazu *schůzka*. Celý článek spadá pod téma Summit G20, jehož součástí je i další článek, kde se výraz vyskytuje celkem třikrát (dvakrát jako *summit G20* a jednou jen jako *summit*³²²). Výraz se vyskytuje také komentáři, nejprve spojení *summit G20* a dále již jen jako *summit*.³²³ Hovoří se zde stále o stejné schůzce představitelů zemí skupiny G20. Užití slov *sjezd* a *setkání* by bylo pro tyto případ netypické.

Domácí ekvivalenty

V článcích z prvního období se domácí ekvivalenty objevují v podobě výrazů *jednání*, *schůzka*, *konference* a *setkání*. Tyto výrazy ve svém významu často korespondují s významovým užitím výrazu *summit*.

17/1991

V čísle 17/1991 se objevuje věta: „K jednání o ukončení válečného konfliktu přiletěl včera do Ankary pakistánský premiér.“³²⁴ Výrazu *jednání* je zde užito ve významu, v jakém je v jiných případech užíváno výrazu *summit*. Toho však užito nebylo.

---

³²⁰ ČERNÝ, Adam. Obama zůstává osamocen, do útoku proti Sýrii se nikomu nechce. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 9.

³²¹ ČERNÝ, Adam. Obama zůstává osamocen, do útoku proti Sýrii se nikomu nechce. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 9.

³²² ČTK. Nový "měnový fond" bude mít k dispozici 100 miliard dolarů. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 9.

³²³ ROMANCOV, Michael. Putinovo petrohradské divadlo. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 10.

³²⁴ Rakety na Araby a Izrael. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 1, 15.

231/1991

V čísle 231/1991 se na titulní straně v článku „Jugoslávie chce schůzku odložit“ vyskytuje několikrát výraz *schůzka*. Nachází se v názvu článku a dále ve spojeních „naléhavá schůzka vysokých zmocněnců“, „odložení pražské schůzky“, „schůzka se sešla až za týden“, „čtyři pražské schůzky“ a „schůzka zmocněnců“.³²⁵ Zde se vždy hovoří o setkání vysokých představitelů několika zemí na určitém konkrétním místě, význam tak odpovídá užití výrazu *summit*, kterého zde užito nebylo. Ve stejném čísle se ještě v podobném významu vyskytují spojení „ministerská schůzka členských států“,³²⁶ „termín a obsah jednání ve Washingtonu“ a „jednání v tomto termínu“. Zmíněné dva poslední výrazy se nacházejí v článku s názvem „Izrael žádá odklad jednání“.³²⁷

64/1992

V čísle 64/1992 zmiňují několik domácích ekvivalentů, významově se výrazu *summit* však pouze přibližují. V rubrice *Telegraficky* se píše o tom, že se ministři několika zemí sejdou „k jednání“.³²⁸ V jiném článku se hovoří o „šestém kole mírových jednání“, na kterém se schází představitelé obou stran konfliktu. Dále se hovoří o tom, kdo vše se této „schůzky“ účastní.³²⁹

Slovníky:

První zmínku o výrazu **summit** jsem našel ve Slovníku cizích slov z roku 1987, kde je definován jako publicistický

---

³²⁵ (čstk). Jugoslávie chce schůzku odložit. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 1.

³²⁶ OPEC o těžebních kvótách. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 15.

³²⁷ Izrael žádá odklad jednání. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 15.

³²⁸ *Telegraficky*. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 1.

³²⁹ Nové kolo rozhovorů. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 31.

termín: „schůzka, konference (státníků) na nejvyšší úrovni“.³³⁰ Akademický slovník cizích slov ve svém vydání z roku 1995 toto heslo doplňuje i o klasifikaci politicko-publicistickou.³³¹ Slovník spisovné češtiny z roku 2005 o summitu hovoří jako o „vrcholném setkání hlav států a diplomatů“,³³² podobná je i formulace Nového slovníku cizích slov pro 21. století z roku 2008: „vrcholné setkání představitelů několika států“, který o termínu hovoří jako o knižním z politického prostředí.³³³ Za pozornost stojí heslo ze Slovníku cizích slov (vydání 1993), kde je výraz definován jako „vrchol“ a dále pak jako „setkání nejvyšších představitelů“.³³⁴

15) Tendr

Období 1:

46/1993

V prvním období se výraz *tendr* vyskytuje v čísle 46/1993. Článek hovoří o privatizaci obchodního domu vlastněného státem. Píše se zde: „... na 34% [akcií] bude vypsán tendr organizovaný zprostředkovatelem vybraným ve veřejné soutěži.“³³⁵ Výraz popisuje veřejnou soutěž vypsanou státem a je zde ve svém významu ekvivalentní k významům spojení *veřejná soutěž* či *výběrové řízení*. Jelikož se ve větě vyskytuje tento domácí protějšek také, je patné, že autor článku zde zvolil anglicismus z estetických důvodů, aby se dvakrát nehovořilo o

---

³³⁰ KLIMEŠ, Lumír, *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 790 s. . s. 690.

³³¹ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 2. Díl*. L-Ž. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 446-834. ISBN 80-200-0524-2. s. 720.

³³² *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky: studentské vydání*. 4. vyd. Praha: Academia, 2005. 647 s. ISBN 80-200-1347-4. s. 423.

³³³ *Nový slovník cizích slov pro 21. Století*. 1. vyd. Praha: Plot, 2008. 367 s. ISBN 978-80-86523-89-7. s. 319.

³³⁴ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 224.

³³⁵ (kk). Kotva na kupóny. *Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku*, 8. březen 1993, roč. 37, č. 46. s. 3

veřejné soutěži v jedné větě. Více se výraz, ani jeho protějšky, v článku nevyskytují.

Období 2:

131/2012

V čísle 131/2012 se výraz vyskytuje několikrát. V prvním případě se píše o státních zakázkách, kde je v tomto smyslu užito spojení *státní tendry*.³³⁶ Dále se vyskytuje v komentáři, kde se hovoří o tom, že „tendr může skončit“.³³⁷ O zmíněném tendru se dále v průběhu komentáře dvakrát píše jako o *soutěži*. Na všech zmíněných místech označuje výraz státní zakázku, vždy vypisovanou státem, ne soukromým subjektem.

63/2013

V čísle 63/2013 se tendr vyskytuje hned ve třech člancích. První článek, který patří do rubriky *Názory*, zmiňuje, že „spořitelna vyhrála tendr“.³³⁸ V odstavci předtím se naopak hovoří o tom, že zmiňovaný tendr nepředstavoval „standardní výběrové řízení“.³³⁹ Užití slova tendr je zde tak ve významu státní veřejné zakázky. Bylo ho zde užito jako synonyma k domácímu dvouslovnému slovnímu spojení výběrové řízení.

Obdobný případ je patrný i dalším v článku, kde se ve stejných významech vyskytují zmíněné dva výrazy v různých částech článku. Jedná se o glosu na téma prověřování zmanipulovaných státních veřejných zakázek. Nejprve se zde hovoří i „schvalování zmanipulovaných tendrů“,³⁴⁰ v jiné části

---

³³⁶ BLAŽEK, Vojtěch. Řebíček a spol. v politice zbohatli. Nepřiznali ale z čeho. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 4.

³³⁷ ANÝŽ, Daniel. Státní tajemství Temelín. *Hospodářské noviny*. 9. července 2012. roč. 56, č. 131. s. 8.

³³⁸ HRSTKOVÁ, Julie. Karta, sKarta, noKarta?. *Hospodářské noviny*. 29. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 12.

³³⁹ HRSTKOVÁ, Julie. Karta, sKarta, noKarta?. *Hospodářské noviny*. 29. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 12.

³⁴⁰ LESCHTINA, Jiří. Dvojí metr pro Opencard. *Hospodářské noviny*. 29. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 12.

článku, která hovoří o jiném příkladu, je již formulace „zinscenování veřejné zakázky“.³⁴¹

V příloze HN Byznys se na titulní straně objevuje výraz tendr ve větě: „To, že jsme v tendru neuspěli, nás mrzí.“³⁴²

Domácí výrazy *veřejná zakázka* či *výběrové řízení* se v článku nevyskytují. Uvedený výraz *tendr* se nachází v odpovědi dotazovaného účastníka výběrového řízení, výraz tedy nezamýšlel autor článku. Význam výrazu je stejný jako v případech uvedených výše.

174/2013

V tomto čísle se výraz objevuje v krátkém zpravodajském okénku Briefing. Zde je parafrázována výpověď člověka, který „neví o situaci, kdy by byla veřejná zakázka šitá na míru nějaké firmě“.³⁴³ Dále se zmiňuje, že určitých „tendrů se týká obžaloba, podle níž skupina 11 lidí zakázky upravovala“.³⁴⁴ V krátkém článku se tak vyskytují jak výrazy veřejná zakázka, tak tendr. Je tedy patrné, že výraz tendr zde plní funkci estetičtějšího „rychlejšího“ synonyma.

Domácí ekvivalenty

Výrazy, které jsem našel v člancích z prvního období, se svým významem přibližují (či přímo nesou) význam, v jakém je ve druhém období užíváno výrazu tendr. Jedná se o výrazy *veřejná soutěž*, *výběrové řízení* a *konkurs*.

17/1991

V čísle 17/1991 pojednává článek o privatizaci veřejného sektoru a píše se zde o *konkursech*. Zde jsem našel spojení

---

³⁴¹ LESCHTINA, Jiří. Dvojí metr pro Opencard. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 12.

³⁴² LUKÁČ, Petr – KOHOUT, Martin. RWE prodala české plynovody. Dostane za ně méně, než čekala. *Hospodářské noviny*. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63. s. 15.

³⁴³ Briefing. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 4.

³⁴⁴ Briefing. *Hospodářské noviny*. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174. s. 4.

„možnost přímé účasti na konkurech“ a větu: „Za mnohým účastníkem konkursu z ČSFR [stojí] západní zájemce.“³⁴⁵ Ve významu, v jakém zde bylo užito výrazu konkurs, je v člancích z druhého období užíváno výrazu tendr. Ačkoli se zde jedná o veřejnou zakázku, kterou vyhláší státní podnik (což je případ, kdy se výrazu tendr často užívá), výrazu tendr užito nebylo.

231/1991

V čísle 231/1991 se v článku vyskytuje hned třikrát spojení *veřejná zakázka*. Spojení se vyskytuje ve významu, v jakém je v jiných člancích užíváno výrazu tendr. Jedná se zde o formulaci „přístup ekonomických subjektů na veřejných zakázkách“, „subjekty se mohou podílet na československých veřejných zakázkách“ a „účast československých subjektů na veřejných zakázkách“.³⁴⁶

V dalším článku se hovoří o „konkurzu na spolupráci se Škodou“.³⁴⁷ Jedná se o státní veřejnou soutěž, jelikož společnost Škodu v té době vlastnil stát. Tentokrát však došlo k užití domácího výrazu.

64/1992

V čísle 64/1992 se vyskytují slovní spojení *výběrové řízení* a *soutěž*, případně *veřejná soutěž*. Je jich užito ve spojeních „výběrové řízení vypsané Dopravním podnikem hl. města Prahy“,³⁴⁸ „vyhlášení veřejné soutěže“ a „vyhlášení veřejné soutěže“.³⁴⁹ V dalším článku se také píše o tom, že „je nutné,

---

³⁴⁵ (bh). Investoři nadějí. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 24. leden 1991, roč. 35, č. 17. s. 10.

³⁴⁶ DOLEČKOVÁ, Marcela. Asymetrie hraje v náš prospěch. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 1, 3.

³⁴⁷ (čstk). O spolupráci Škoda–Siemens. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 28. listopad 1991, roč. 35, č. 231. s. 14.

³⁴⁸ ŠTRÉGL, Richard. Nové vozy pro pražské metro. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 3.

³⁴⁹ (rů). Výhrady k postupu privatizace. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 3.

aby magistrátní úřad vypsal soutěž pro všechny organizace.³⁵⁰
Ve všech těchto případech jsou zmiňovány státní zakázky, výrazu tendr ale nebylo užito ani v jednom z případů.

Období 2:

60/2012

V čísle 60/2012 se v článku hovoří o tom, že „komisaři našli chyby v zadávání veřejných zakázek“.³⁵¹ Spojení *veřejná zakázka* se objevuje jen jednou, bez přítomnosti anglicismu tendr kdekoli v článku. Ve významu, v jakém je tohoto spojení užito, se však běžně užívá výrazu tendr. Obdobný případ se nachází v dalším článku, kde se vyskytuje spojení „odvolávají se zakázky, které byly tunelem“.³⁵² V článku se vyskytuje jen tento výraz. Je tak patrné, že výraz tendr se nepoužívá zcela výlučně.

Slovníky:

Ve významu, v jakém je zde výrazu **tendr** užíváno, jsem ho poprvé našel ve Slovníku cizích slov z roku 1993. Zde je povolena forma **tendr** i **tender** ve významu: 1. „veřejná nabídková soutěž, výzva“. Je zde uvedený i tradiční význam, nyní až pod číslem 2: „zásobník paliva a vody pro parní lokomotivy“.³⁵³ Toto pořadí významů používá i vydání z roku

---

³⁵⁰ MAJRICH, Jiří. Tiché obcházení konkurence. *Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku*, 31. březen 1992, roč. 36, č. 64. s. 20.

³⁵¹ ELIÁŠOVÁ, Kateřina – DAŇKOVÁ, Julie. Nového ministra česká střet s TOP 09. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 4.

³⁵² HONZEJK, Petr. S odsouzcením ve vládě nebudeme. *Hospodářské noviny*. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60. s. 9.

³⁵³ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 233.

2002.³⁵⁴ Slovník spisovného jazyka českého ve všech svých vydání uvádí pouze význam železniční.³⁵⁵

Akademický slovník cizích slov (vydání 1995) uvádí výraz ve třech významech: železniční, dále právní: „výzva k podání nejvýhodnějšího návrhu určité smlouvy; veřejná nabídková soutěž“ a ekonomický: „nabídka dodávky za pevnou cenu“.³⁵⁶ Nová slova v češtině, slovník neologismů, z roku 1998, uvádí slovo **tendr** jakožto slovo s novým významem: „veřejná nabídková soutěž o nějakou zakázku apod.; veřejná soutěž“. Zmiňuje dále slovesnou formu **tendrování** a adjektivum **tendrový**.³⁵⁷

Výsledky výzkumu

Výraz **boom** se vyskytuje v obou zmíněných obdobích, ve dvou číslech období prvního, ve třech z období druhého. Významová hodnota výrazu je ve všech případech stejná. Užívání spíše domácích výrazů je patrné v prvním období. Užívání slova je doloženo v několika případech dávno před listopadem 1989,³⁵⁸ v současnosti ho lze považovat za významově ustálené.

Výraz **bond** se v mém vzorku vyskytuje ve dvou číslech ve druhém období, ačkoli je jeho užívání doloženo již slovníkem

---

³⁵⁴ LINHRART, Jiří a kol. *Slovník cizích slov pro nové století: základní měnové jednotky: abecední seznam chemických prvků: jazykovědné pojmy: 30 000 hesel* Litvínov: Dialog, 2002. 412 s. ISBN 80-85843-61-7. s. 336.

³⁵⁵ *Slovník spisovného jazyka českého: R-U* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1966, 1079 s. s. 792.; *Slovník spisovného jazyka českého. A-G* 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 555 s. s. 138.; *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky: studentské vydání*. 4. vyd. Praha: Academia, 2005. 647 s. ISBN 80-200-1347-4. s. 446.

³⁵⁶ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 2. Díl. L-Ž*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 446-834. ISBN 80-200-0524-2. s. 753.

³⁵⁷ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologismů*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. 356 s. ISBN 80-200-0640-0. s. 300.

³⁵⁸ *Slovník spisovného jazyka českého*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960, 1311 s. 151.; *Slovník spisovného jazyka českého. A-G* 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 555 s. s. 151.

z roku 1993.³⁵⁹ Užívání výhradně domácích výrazů ve stejném významu se vyskytuje spíše v prvním období, ve druhém ale není neobvyklé. Slovo je relativně nové, jeho specifický význam ho řadí mezi slova spíše odborná, než obecně užívaná. Je ho užíváno většinou ve stejném významu, často v doprovodu domácích protějšků.

Výraz **catering** se vyskytuje ve dvou číslech z druhého období, první období výraz nenabízí. Slovníky ho označují za slovo významově odbornější se zdokumentovaným začátkem užívání až během 90. let.³⁶⁰ Je patrné jeho užívání pro konkrétní případy, jelikož přesný domácí výraz neexistuje.

Obdobně jsem zdokumentoval i užívání výrazů **developer** a **development** a slov od nich odvozených. Výrazy jsem našel ve druhém období (developer a odvozená slova ve třech číslech, development v jednom). Spíše v prvním období se nacházejí ve třech číslech pouze české výrazy, blíží se jejich významu. Slovníky se o těchto výrazech zmiňují až po roce 2000.³⁶¹ Jedná se o slova relativně čerstvá. Výrazem developer je často označována spíše obchodní společnost, než soukromá osoba. Výraz ve svém významu často kolísá a není jednoznačný. Přesný domácí protějšek jsem nenalezl.

Výrazy **finiš** a **finišovat** se celkově vyskytují v obou obdobích (substantivum finiš jednou v prvním období a sloveso finišovat jednou ve druhém období). Zmiňované výrazy mají specifický význam, relativně srovnatelný s domácími ekvivalenty. Užití výrazů se dá zařadit do hovorovějšího

---

³⁵⁹ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 35.

³⁶⁰ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*: 2. 1 vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4., 1998. s. 52.

³⁶¹ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*: 2. 1 vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 87.

vyjadřování, ačkoli slovníky po roce 2000 hovoří o sémanticky obecnějším užití. Slova se vyskytují významově ustálené.³⁶²

Výraz **image** se vyskytuje převážně ve druhém období. Vyskytuje se zde celkem v pěti číslech, oproti jednomu v prvním období. Samostatně stojící domácí ekvivalenty jsem nenašel. Vyšší frekvence výskytu výrazu svědčí o jeho sémantickém obecnějším užívání. Jedná se o přejímku relativně novou, vyskytující se od počátku 90. let.³⁶³ Výrazu je užíváno vždy ve stejném či podobném významu.

Zkratku **IT** lze nalézt ve čtyřech číslech z druhého období. Lze ji považovat ve svém užívání za relativně čerstvou, slovníky je dokládají až po roce 2000 a považují ji za výraz ne zcela obecného rázu.³⁶⁴ Sémanticky plní výraz IT více funkcí, vystupuje jako substantivum a jako nesklonné adjektivum. V některých případech má samotně stojící zkratka širší význam, než její rozepsaná verze. Nalezené samostatně stojící domácí ekvivalenty se za přesná synonyma výrazu považovat nedají.

Výraz **know-how** lze označit za přejímku spíše novějšího rázu, se zdokumentovaným výskytem již na začátku 90. let.³⁶⁵ Vyskytuje se v jednom čísle z prvního období a ve třech z druhého období. Lze soudit, že výraz má ve svém významu spíše specifitější zaměření určité oborové terminologie. Sémanticky je užíván vždy ve stejném významu.

Výraz **lídr** a slova od něj odvozená se nacházejí ve druhém období ve dvou číslech. Výhradně domácí ekvivalenty se nacházejí spíše v prvním období (tři čísla) než ve druhém (jedno číslo). Samotný výraz se ve zde užívaném významu

---

³⁶² *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky: studentské vydání*. 4. vyd. Praha: Academia, 2005. 647 s. ISBN 80-200-1347-4. s. 83.

³⁶³ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 101.

³⁶⁴ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*: 2. 1 vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 169, 182.

³⁶⁵ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 120.

užívá až od začátku 90. let,³⁶⁶ jedná se tedy v tomto významu o přejímku relativně novou. Slova je užíváno ve více významech.

Mezi čerstvě přejaté výrazy lze zařadit i substantiva **lobbista**, **lobbovat** a **lobbying**. Nacházejí se celkem ve třech číslech z druhého období. Dá se hovořit o jazykově čerstvých výrazech,³⁶⁷ což dokládají nálezy právě z druhého období. Významově lze slovo zařadit spíše do konkrétnějšího úzu, než do obecného. Slovo lobbista je významově ustálené, lobbovat a lobbying sémanticky často kolísají a mohou označovat i více skutečností.

U výrazů **manažer** a **management** lze hovořit o velmi vysoké frekvenci a obecnější sémantické sféře uplatnění. Včetně slov odvozených (adjektiv, adverbii, substantiv a sloves) lze v prvním i ve druhém období doložit výskyt obou výrazů hned v několika číslech. V obou obdobích se zároveň vyskytují samostatně stojící domácí ekvivalenty obou výrazů, avšak v menší míře. Manažer nepředstavuje v českém prostředí novou přejímku, její existence je zdokumentována daleko do doby před počátkem 90. let.³⁶⁸ V současné době však získala širší sémantické uplatnění. Plurální forma výrazu má více významů. Management představuje přejímku novou, objevující se až v průběhu 90. let.³⁶⁹ Sémantické uplatnění výrazu je opět velmi široké, o čemž svědčí i jeho vysoká frekvence. Časté je rovněž i užívání mnoha odvozených slov.

---

³⁶⁶ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 139.

³⁶⁷ KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 487.; KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 2. Díl*. L-Ž. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 446-834. ISBN 80-200-0524-2. sv.. s. 464.

³⁶⁸ *Slovník spisovného jazyka českého*. M-O. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 637 s. s. 21.; *Slovník spisovného jazyka českého*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960, 1311. s. 1170.

³⁶⁹ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 2. Díl*. L-Ž. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 446-834. ISBN 80-200-0524-2. s. 477.

Výraz **mentoring** je přejímka velice čerstvá.³⁷⁰ Jejím vlivem tak přejímka mentor, která je v domácím prostředí již zakořeněna, získává nový význam. Výraz se vyskytuje v jednom čísle z druhého období. Samostatně stojící domácí ekvivalenty se zde nacházejí rovněž. Význam výrazu je v nalezených případech stejný, nachází se zde rovněž mnoho odvozených slov.

Sémanticky se výše uvedenému výrazu blíží čerstvá přejímka **koučing**. Stejně jako odvozená slovo **koučka** se nachází vždy v jednom čísle ve druhém období. Vlivem této přejímky získává přejímka **kouč**, která opět patří mezi přejímky již zažitě, nový význam. Ten je vysledovatelný až po roce 2000.³⁷¹

Výraz **summit** patří mezi přejímky relativně starší, objevuje se již před začátkem 90. let.³⁷² Při nálezů po dvou číslech v každém období lze konstatovat, že je jeho užívání relativně ustálené, sémanticky zařazované do specifictější tematiky. Má širší významový záběr. Výrazu je hojně užíváno v obou obdobích, často společně s domácími výrazy. V prvním období se ve třech číslech vyskytují články pouze s domácími ekvivalenty, avšak bez užití tohoto anglicismu.

Výraz **tendr** představuje další přejímku, která se zde objevuje v novém významu. Ten nový se objevuje na počátku 90. let.³⁷³ Výrazu se užívá pro označování státní veřejné zakázky. Pro zakázky soukromé se výrazu tendr neuvžívá. V prvním období jsem výraz našel v jednom čísle, ve druhém ve třech. V prvním období je patrná tendence užívání domácích ekvivalentů i v těch případech, ve kterých jsou ve druhém

---

³⁷⁰ KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2. s. 514.

³⁷¹ MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů: 2.* 1. vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4. s. 71.

³⁷² KLIMEŠ, Lumír, *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 790 s. s. 690.

³⁷³ *Slovník cizích slov: slova známá & neznámá*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6. s. 233.

užívány anglicismy. Domácích ekvivalentů bylo bez užití anglicismů užito v prvním období ve třech číslech, ve druhém v jednom. Výraz vystupuje ve stejném významu, pro tento význam ho však není užíváno výlučně.

Závěr

Články z prvního období jsou raně porevoluční, dá se tedy na první pohled předpokládat, že se v nich nebude vyskytovat velké množství anglicismů, a že výběr slov v nich se bude od dnešního razantně lišit. Skutečnost je poněkud jiná. Ve člancích v prvním období lze konstatovat, že výskyt anglicismů v nich není vůbec zanedbatelný. Kromě výrazů, které byly v té době již zažitě, se objevuje nezanedbatelný počet výrazů relativně nových. Tyto výrazy si v této době teprve hledaly své místo v českém lexikálním systému.

Ne ve všech číslech jsem našel vždy ta samá slova. Po přečtení všech článků v celkem pěti číslech z období tří let lze konstatovat, že anglicismy měly v Hospodářských novinách té doby silné uplatnění. V člancích samotných je anglicismů užíváno často v doprovodu jejich domácího protějšku. Oba tyto výrazy se pak v konkrétním článku objevují několikrát.

V druhém období, ze kterého jsem vybral pět čísel v rozmezí dvou let, lze konstatovat, že anglické výrazy jsou v člancích zcela běžné. Anglicismů se zde nachází mnohem více, než v období prvním. Vyskytují se výrazy, které jsem našel rovněž v prvním období a také výrazy zcela nové. Tyto výrazy buď označují skutečnost či pojem, který se v prvním období nevyskytoval, nebo bylo tehdy ve stejném významu užito výrazů domácích. Anglické výrazy se tedy vyskytují v nových číslech častěji. Vyskytují se v člancích buďto souběžně s jejich domácími protějšky nebo často samy o sobě v konkrétním článku.

Při zaměření na konkrétní anglicismy, které jsem pro svůj výzkum vybral, je zároveň nutné učinit výsledné porovnání prvního a druhého období. Část výrazů se vyskytuje v obou obdobích. Jedná se o anglicismy *boom*, *finiš*, *image*, *know-how*, *manažer*, *management*, *summit* a *tendr* a slova od nich odvozená. U těchto výrazů je patrné časté užívání. Zároveň by se daly označit za typ anglicismů, které jsou v českém lexikálním prostředí relativně zažitě. Toto potvrzují i dobové slovníky, které tyto výrazy do svého lexika zpravidla zařazují. Druhá část výrazů (*bond*, *catering*, *developer*, *IT*, *lídr*, *lobby*, *mentoring* a *koučing*) se explicitně vyskytuje jen ve druhém období. Nejedná se ve všech případech o výrazy zcela nové, jejich existence je často doložena dobovými slovníky, jedná se však o výrazy, jejichž užívání nebylo v prvním období zažitě. Často se tak ve starších člancích z prvního období vyskytují místo nich výrazy domácí.

Odpověď na výše položenou otázku, zda se v Hospodářských novinách v době mezi prvním a druhým obdobím změnilo užívání anglických výrazů, je tedy taková, že ano. V období po Sametové revoluci docházelo k užívání anglických výrazů méně často, než tomu je v současnosti. V prvním období docházelo častěji k užívání domácích výrazů i na těch místech, kde se nyní užívá anglicismů. Dnešní Hospodářské noviny obsahují daleko větší množství anglicismů a jejich užívání je častější. Způsob užívání anglicismů je stejný. Anglicismů je užito v člancích a často vedle nich ve stejném článku stojí zpravidla i domácí, již zažitý protějšek, plnící funkci synonyma.

Přílohy

Seznam nalezených anglicismů

Tabulka zahrnuje počet čísel daného období, ve kterých se nalezený anglicismus vyskytuje a výskyt domácích výrazů, které stály samostatně.

Období	Anglicismus		Domácí ekvivalent	
	1.	2.	1.	2.
Boom	2	3	3	
Bond		2	2	1
Catering		2	1	
Developer, Development		3 1	3	1
Finiš, Finišovat	1	1	1	
Image	1	5		
IT		4	2	
Know-how	1	3	1	
Lídr		2	3	1
Lobbista, Lobbovat, Lobbing		1 2 1	1	
Manažer, Management	5 3	5 3	2 4	1 1
Mentoring		1	1	
Koučing Koučka		1 1	2	
Summit	2	2	3	
Tendr	1	3	3	1

Seznam použitých slovníků

Slovníky spisovného jazyka českého

Slovník spisovného jazyka českého. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960. 1311 s.

Slovník spisovného jazyka českého: N-Q 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1964. 1191 s.

Slovník spisovného jazyka českého: R-U 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1966. 1079 s.

Slovník spisovného jazyka českého: V-Ž; Doplnky a opravy 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1971. 1011 s.

Slovník spisovného jazyka českého. A-G. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 555 s.

Slovník spisovného jazyka českého. H-L. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 594 s.

Slovník spisovného jazyka českého. M-O. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 637 s.

Slovník spisovného jazyka českého. P-Q. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 716 s.

Slovník spisovného jazyka českého. R-S. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 654 s.

Slovník spisovného jazyka českého. Š-U. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 425 s.

Slovník spisovného jazyka českého. V-Y. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 441 s.

Slovník spisovného jazyka českého. Z-Ž. 2. nezm. vyd. Praha: Academia, 1989. 569 s.

Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky: studentské vydání. 4. vyd. Praha: Academia, 2005. 647 s. ISBN 80-200-1347-4.

Akademické slovníky cizích slov

KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 1. Díl. A-K.* 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 445 s. ISBN 80-200-0523-4.

KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov; 2. Díl. L-Ž.* 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 446-834. ISBN 80-200-0524-2.

KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž: studentské vydání* 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. Dotisk 2006. ISBN 80-200-1415-2.

Slovníky cizích slov

KLIMEŠ, Lumír, *Slovník cizích slov.* 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. 790 s.

KLIMEŠ, Lumír, *Slovník cizích slov.* 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 790 s.

Slovník cizích slov: slova známá & neznámá. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1993. 251 s. ISBN 80-901647-0-6.

Slovník cizích slov. - 2. dopl. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1996. 366 s. ISBN 80-901647-8-1.

LINHRART, Jiří a kol. *Slovník cizích slov pro nové století: základní měnové jednotky: abecední seznam chemických prvků: jazykovědné pojmy: 30 000 hesel* Litvínov: Dialog, 2002. 412 s. ISBN 80-85843-61-7.

Nový slovník cizích slov pro 21. Století. 1. vyd. Praha: Plot, 2008. 367 s. ISBN 978-80-86523-89-7.

Slovníky neologizmů

MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. 356 s. ISBN 80-200-0640-0.

MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů: 2*. 1 vyd. Praha: Academia, 2004. 568 s. ISBN 80-200-1168-4.

Etymologické slovníky

MACHEK, Václav. *Etymologický slovník jazyka českého*. 2. opr. a dopl. vyd. Praha: Academia, 1968. 866 s.

HOLUB, Josef. *Stručný etymologický slovník jazyka českého se zvláštním zřetelem k slovům kulturním a cizím*. 2. rozš. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978. 527 s.

REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. 1. vyd. 1. Voznice: Leda, 2001. 752 s. ISBN 80-85927-85-3.

Seznam použitých novinových čísel

První období

Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku, 24.
leden 1991, roč. 35, č. 17³⁷⁴

Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku, 28.
listopad 1991, roč. 35, č. 231

Hospodářské noviny: Denník pre ekonomiku a politiku, 31.
březen 1992, roč. 36, č. 64

Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku, 8. březen
1993, roč. 37, č. 46

Hospodářské noviny: Deník pro ekonomiku a politiku, 26.
březen 1993, roč. 37, č. 60

Druhé období

Hospodářské noviny. 23. – 25. března 2012. roč. 56, č. 60

Hospodářské noviny. 9. července 2012. roč. 56, č. 131

Hospodářské noviny. 21. – 23. září 2012. roč. 56, č. 185

Hospodářské noviny. 29. – 31. března 2013. roč. 57, č. 63

Hospodářské noviny. 6. – 8. září 2013. roč. 57, č. 174

---

³⁷⁴ U čísel, která vycházela ještě během existence ČSFR, bylo běžné střídání českého a slovenského názvu novin v průběhu roku.

Bibliografie

DANEŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997. 292 s. ISBN 80-200-0617-6.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2007. I SBN 978-80-246-0139-7

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

JUNKOVÁ, Bohumila. *Jazyková dynamika současné češtiny*. 1. vyd. Praha: ARSCI, 2010. 238 s. ISBN 978-80-7420-007-6.

KRAUS, Jiří. Slova s domovskou příchutí. In *Čeština, jak ji znáte i neznáte*. 1. vyd. Praha: Academia, 1996. Kapitola 3, s. 86-88.

KRAUS, Jiří. Novinářská čeština. In *Čeština, jak ji znáte i neznáte*. 1. vyd. Praha: Academia, 1996. Kapitola 5, s. 171-173.

LOTKO, Edvard. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1998. SBN 80-7067-965-4.

NOVOTNÝ, Michal. *Zákulisí slov*. 1. vyd. Praha: Motto, 2003. 129 s. ISBN 80-7246-162-1.

SALZMANN, Zdeněk. *Jazyk, kultura a společnost: úvod do lingvistické antropologie*. 1. vyd. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, 1997.

SOCHOVÁ, Z. – POŠTOLKOVÁ, B. *Co v slovnících nenajdete*. 1. vyd. Praha: Portál, 1994, 204 s. ISBN 80-7178-000-6.

SVOBODOVÁ, I. Je čeština v zajetí cizích slov?. In *Čeština, jak ji znáte i neznáte*. 1. vyd. Praha: Academia, 1996. Kapitola 3, s. 97-101.

VACHEK, Josef. *Lingvistický slovník pražské školy*. 1. čes. vyd. Praha: Karolinum, 2005. SBN 80-246-0933-9.